

Univerzita Hradec Králové

Ústav sociální práce

Pomoc a poradenství obětem trestných činů

Bakalářská práce

Autor: Jana Doubková

Studijní program: B6731 Sociální politika a sociální práce

Studijní obor: Sociální práce ve veřejné správě

Vedoucí práce: PhDr. Daniela Květenská, Ph.D.

Zadání bakalářské práce

Autor: Jana Doubková
Studium: U1466
Studijní program: B6731 Sociální politika a sociální práce
Studijní obor: Sociální práce ve veřejné správě
Název bakalářské práce: **Pomoc a poradenství obětem trestných činů**
Název bakalářské práce AJ: Help and advice to victims of crime

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Bakalářská práce se bude zabývat problematikou pomoci a poradenství obětem trestných činů v návaznosti na lokalitu Kutná Hora. Práce obsahuje teoretickou a praktickou část. Teoretická část vysvětlí základní právní normy a klíčové pojmy pomoci a poradenství obětem trestných činů. Zvolené metody a techniky: Kvalitativní výzkum a polostrukturovaný rozhovor s pracovníky pomáhajících organizací.

Zákon č. 257/200 Sb., o Probační a mediační službě Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ŠTERN, Pavel, OUŘEDNÍČKOVÁ, Lenka, DOUBRAVOVÁ, Dagmar. Probace a mediace: Možnosti řešení trestných činů. Praha: Portál, 2010.

Garantující pracoviště: Katedra sociální práce a sociální politiky,
Ústav sociální práce
Vedoucí práce: PhDr. Daniela Květenská, Ph.D.
Oponent: prof. PhDr. Jana Levická, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce: 4.12.2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracovala samostatně pod vedením vedoucí bakalářské práce a uvedla jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hlízově dne 24. 3. 2017

Jana Doubková

Poděkování

Ráda bych touto cestou vyjádřila poděkování paní PhDr. Daniele Květenkové, Ph.D., za vedení mé bakalářské práce, cenné rady, odborný dohled a trpělivost při vypracovávání práce. Děkuji také PhDr. Evě Filipové, za vstřícnost a pomoc při získání potřebných informací a podkladů.

V neposlední řadě děkuji všem, kteří mi věnovali čas při sběru dat pro výzkumnou část bakalářské práce a zároveň děkuji mému příteli Bc. Vladimíru Vaňhalovi za morální podporu.

Abstrakt

DOUBKOVÁ, Jana. *Pomoc a poradenství obětem trestných činů*. Hradec Králové, 2017. 53 s. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové, Ústav sociální práce. Vedoucí práce: PhDr. Daniela Květenská, Ph.D.

Předkládaná bakalářská práce na téma *Pomoc a poradenství obětem trestných činů* se skládá z šesti kapitol, které pojednávají o problematice pomoci a poradenství obětem trestných činů. V úvodu bakalářské práce zdůvodním volbu vybraného tématu a přiblížím oběť a její postavení. Teoretická část seznamuje s pojmy oběť a oběť trestného činu. Taktéž je zde zahrnuto i zákonné postavení oběti trestného činu v souladu s platnou legislativou České republiky. Dále jsou zde uvedeny možnosti státní a nestátní pomoci obětem trestných činů a v návaznosti na tuto pomoc budou přiblíženy i vybrané pomáhající instituce a jejich charakteristika. V praktické části bude stanoven cíl výzkumu. Hlavním cílem je zjistit, jak funguje mezioborová spolupráce sítě podpory obětem trestných činů v lokalitě Kutná Hora. Prvním dílčím cílem je zjistit, možnosti mezioborové spolupráce, druhým dílčím cílem je zjistit rizika mezioborové spolupráce a třetím dílčím cílem je zjistit, jaké je hodnocení výsledků mezioborové spolupráce. Jako výzkumnou metodu jsem zvolila kvalitativní metodu výzkumu založenou na polostrukturovaných rozhovorech. Tvorba této práce byla pro mě přínosnou a pomohla mi detailněji pochopit problematiku pomoci a poradenství obětem trestných činů.

Klíčová slova: oběť, viktimologie, pomoc, trestný čin, pomáhající organizace

Abstract

DOUBKOVÁ, Jana. *Help and advice to victims of crime*. Hradec Králové, 2017. 53 p. Bachelor Degree Thesis. University of Hradec Králové. Leader of the Bachelor Degree Thesis: PhDr. Daniela Květenká, Ph.D.

The Bachelor Degree Thesis on the theme of Help and advice to victims of crime is contained of 6 chapters that are about the issues of help and advice to victims of crime. In the beginning, I give the reasons of the choice of this theme and provide closer view to the victim himself and his position. The theoretic part introduces the concepts such as victim and victim of crime. There is also included the legal position of victim of crime in accordance with the valid legislation of Czech Republic. Additionally, there are stated the options concerning state and non-state help to the victims of crime and in the continuity to this help the closer view on the helping institutions as well as their characteristic to be provided. In the practical part the target of research is stated. The main aim is to find out how does the cross-field collaboration of supporting network work towards the victims of crime in the Kutná Hora region. The first partial target is to find out the options of cross-field collaboration, the second partial target is to find out the risks of cross-field collaboration and the third partial target is to find out the rating of the results of cross-field collaboration. The method used for conduction of research was chosen the qualitative method established on half-structured interviews. The creation of this thesis was of benefit to me that helped me to understand better the issue of help and advice to victims of crime.

Keywords: victim, victimology, help, crime, helping organisation

Obsah

Úvod	10
1 Oběť	12
1.1 Oběť trestného činu	12
1.2 Typologie oběti.....	14
1.3 Poškozený.....	14
2 Viktimologie.....	16
2.1 Předmět viktimologie	17
2.2 Hlavní pojmy viktimologie.....	17
2.3 Viktimogenní situace a faktory.....	18
3 Možnosti pomoci a poradenství obětem trestných činů.....	20
3.1 Poradenství	20
3.2 Sociální pomoc	21
3.3 Peněžité pomoci.....	22
3.4 Laická pomoc	23
3.5 Právní pomoc.....	24
3.6 Psychologická a psychoterapeutická podpora	25
4 Instituce pomáhající obětem trestných činů.....	27
4.1 Registr poskytovatelů pomoci obětem trestných činů.....	27
4.2 Státní organizace.....	28
4.2.1 Policie České republiky.....	28
4.2.2 Sociálně právní ochrana dětí	29
4.2.3 Probační a mediační služba České republiky	29
4.3 Nestátní organizace.....	30
4.3.1 Bílý kruh bezpečí	30
4.3.2 ROSA – centrum pro ženy, z.s.....	31

4.3.3	Oblastní charita Kutná Hora.....	32
4.3.4	Centrum krizové intervence Kutná Hora – Povídej, z.s.....	32
5	Cíl výzkumného šetření, formulace dílčích cílů a výzkumných otázek.....	34
5.1	Metoda výzkumu	34
5.2	Kvalitativní výzkum	35
5.3	Cíl výzkumného šetření	36
6	Organizace a průběh výzkumu.....	38
6.1	Metoda sběru dat	38
6.2	Výzkumný vzorek	39
6.3	Způsob analýzy dat – otevřené kódování	39
6.3.1	Interpretace dosažených výsledů – dílčí cíl 1:	41
6.3.2	Interpretace dosažených výsledů – dílčí cíl 2.....	43
6.3.3	Interpretace dosažených výsledů – dílčí cíl 3.....	44
6.4	Souhrnné vyhodnocení výzkumné části	45
	Závěr.....	47
	Seznam tabulek.....	49
	Seznam příloh.....	50
	Seznam použité literatury	51

Úvod

Problematika pomoci obětem trestných činů mě oslovila u příležitosti exkurze v rámci studia oboru Sociální práce ve veřejné správě, Ústav sociální práce na Univerzitě Hradec Králové. Jedna z exkurzí probíhala i na Probační a mediační službě České republiky v Kutné Hoře. Téma pomoci a poradenství obětem trestných činů mě velmi zaujalo, a proto se ve své práci budu zabývat druhy pomoci a poradenstvím obětem trestných činů. Do jisté míry jsem se s institucí, kterou je Probační a mediační služba České republiky setkala poprvé. Její funkce a postavení v návaznosti na zvolené téma byly pro mě velice zajímavé. Závěrečná práce není zaměřena na konkrétní oběť, čímž je myšleno například oběť domácího násilí, oběť dopravní nehody, oběť týrané ženy a podobně, ale je zde k oběti přistupováno všeobecně, bez specifikace druhu oběti.

Dle zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, v platném znění, je za oběť považována každá osoba, která se cítí být obětí spáchaného trestného činu, pokud nevyjde najevo opak nebo pokud nejde zjevně o zneužití postavení oběti. Pokud oběť následkem protizákonného jednání vůči své osobě zemřela, považuje se za oběť trestného činu její příbuzný v přímé linii, sourozenec, osvojenec, osvojitel, manžel nebo registrovaný partner nebo druh, je-li osobou blízkou.

Oběť není jen osobou, které je nutno pomoci, ale i osobou, která může naopak pomoc poskytnout orgánům činným v trestním řízení. V důsledku této spolupráce však může obětem hrozit nebezpečí další újmy. To, že se oběti trestných činů naštěstí znova stávají předmětem zájmu, dokazuje nejlépe vznik vědního oboru viktimologie.

Je pravděpodobné, že v průběhu života se stane obětí trestného činu určitá část populace. Každý z nás se může během svého života setkat ve svém okolí s osobou, která se stala obětí trestné činnosti. Může se jednat o trestnou činnost majetkovou, násilnou, či jinou. Riziko, že se staneme obětí trestného činu, se týká nás všech bez ohledu na věk, vzdělání, profesi či postavení ve společnosti. Podle odhadů se počet obětí trestných činů ve společnosti zvyšuje. Osoba oběti je spíše nezúčastněným a neaktivním subjektem, který hrál určitou roli v okamžiku spáchání trestného činu a dál se s ním již nijak zvláště nepočítá. Lidé, kteří se stali oběťmi, totiž ve většině případů netuší, jak se

mají zachovat, a v dané situaci vyrovnat sami se sebou. Jedinec si nepřipustí, že právě on by se mohl stát obětí trestného činu anebo se jedná o projev psychické obrany jedince.

Základní pro mou práci je i myšlenka, že oběť je následkem trestného činu poškozena nejen fyzicky nebo materiálně, ale hlavně trestným činem je oběti ublíženo psychicky. Nedílnou součástí pomoci obětem trestných činů je Probační a mediační služba České republiky - oddělení pomoci a poradenství obětem trestných činů. Navázání spolupráce pracovníka probační a mediační služby s obětí trestného činu je průběžnou a stěžejní součástí jeho práce. Svou spoluprací s obětí i s pachatelem zaměřuje k nápravě vztahů narušených trestným činem včetně náhrady škody.

Pro někoho je zadostiučinění potrestání pachatele a případné odškodnění oběti, jiného trauma z trestného činu provází po zbytek života. Účelem práce je zjistit, zda je pomoc obětem trestných činů dobře nastavena, a jak probíhá spolupráce pomáhajících organizací v oblasti Kutná Hora. Hlavním cílem předkládané práce je zjistit, jak funguje mezioborová spolupráce sítě podpory obětem trestných činů v lokalitě Kutná Hora. Prvním dílčím cílem je zjistit, možnosti mezioborové spolupráce, druhým dílčím cílem je zjistit rizika mezioborové spolupráce a třetím dílčím cílem je zjistit, jaké je hodnocení výsledků mezioborové spolupráce. Pro práci byla zvolena metoda kvalitativního výzkumu formou polostrukturovaných rozhovorů s pracovníky pomáhajících organizací v lokalitě Kutná Hora.

Práce může odhalit nedostatky v systému pomoci obětem trestných činů v režimu mezioborové spolupráce a také může být přínosem pro zlepšení komunikace mezi jednotlivými pomáhajícími organizacemi. Smyslem je i zkvalitnění poskytovaných služeb pro potřebné.

1 Oběť

První kapitola se zabývá výkladem hlavních pojmů, které mají souvislost s obětí trestného činu. V úvodní části bude objasněn pojem oběť v návaznosti na platnou legislativu, včetně definice oběti trestného činu a bude zde seznámeno i s typologií obětí. Okrajově zde bude zmíněn i pojem poškozený a dle zákona bude definován význam a rozdíl mezi obětí trestného činu a poškozeným.

Dle zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, v platném znění, je za oběť považována každá osoba, která se cítí být obětí spáchaného trestného činu, pokud nevyjde najevo opak nebo pokud nejde zjevně o zneužití postavení oběti. Skutečnost, zda byl pachatel zjištěn nebo odsouzen, nemá na postavení oběti vliv. Obětí se rozumí fyzická osoba, které bylo nebo mělo být trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková nebo nemajetková újma nebo na jejíž úkor se pachatel trestným činem obohatil (§ 2 odst. 2 zákona o obětech trestných činů). Tento zákon posiluje postavení oběti v českém právním řádu.

České trestní právo rozlišuje mezi obětí trestného činu a poškozeným. Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v platném znění, jako jeden ze základních pramenů trestního práva pojem „oběť trestného činu“ nezná vůbec. Používá pojem „poškozený“. Tento pojem je velmi blízký pojmu oběť, ale není s ním totožný. Zákonná formulace pojmu „poškozený“ je zakotvena v § 43 trestního řádu.

1.1 Oběť trestného činu

Existují různá a širší pojetí tohoto pojmu, kdy se obětí rozumí např. oběť válečného konfliktu. Z hlediska této práce se jedná pouze pojetí úzké, kdy je oběť chápána jako oběť trestného činu. Z tohoto pojetí vychází i definice, která byla přijata v rámci Deklarace základních principů spravedlnosti pro oběti trestných činů a zneužití moci na Valném shromáždění OSN (1985): „Oběti znamenají osoby, které individuálně nebo kolektivně utrpěly újmu, včetně fyzického nebo psychického poškození, emocionálního utrpení, ekonomické ztráty nebo závažného porušení jejich základních práv z důvodu konání nebo nekonání, které je porušením vnitrostátních trestních zákonů platných v členských státech, včetně těch zákonů, které ustanovují trestnost zneužití

pravomoci.“ Oběti rozlišujeme na primární, tedy přímé oběti trestného činu, následně na sekundární, které jsou v bezprostředním kontaktu s obětí primární (např. příbuzní), a případně oběti terciární, ke kterým se újma dostala jen zprostředkovaně (např. veřejnost skrze média a lidé z blízkého okolí primární oběti). V českém trestněprávním zákonodárství termín obět' trestného činu dlouho chyběl. Teprve zákonem o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti byl do právního řádu zaveden pojem obět' trestné činnosti. Obět' zde byla definována jako fyzická osoba, které v důsledku trestného činu vznikla škoda na zdraví, případně i osoba pozůstalá po oběti, která v důsledku trestného činu zemřela, byla-li rodičem, manželem nebo dítětem zemřelého a současně v době jeho smrti s ním žila v domácnosti, nebo osoba, které zemřelý poskytoval nebo byl povinen poskytovat výživu. (Holcr, 2009)

Byla-li trestným činem způsobena smrt oběti, považuje se za obět' též její příbuzný v pokolení přímém, sourozenec, osvojenec, osvojitel, manžel nebo registrovaný partner nebo druh, je-li osobou blízkou. Je-li těchto osob více, považuje se za obět' každá z nich. Okruh osob, které se považují za obět', je tedy zákonem o obětech trestných činů ještě více rozšířen. Rovněž je zavedena speciální kategorie takzvaných zvlášť zranitelných obětí (§ 2 odst. 3 zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, v platném znění).

Za zvlášť zranitelnou považuje zákon o obětech trestných činů tu obět', která je zároveň dítětem, osobou postiženou fyzickým, mentálním nebo psychickým hendikepem nebo smyslovým poškozením, které ve spojení s různými překážkami může bránit plnému a účelnému uplatňování této osoby ve společnosti ve srovnání s jejími ostatními členy, a dále obět' trestného činu obchodování s lidmi. Poslední zvlášť zranitelnou obětí je obět' trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti nebo trestného činu, který zahrnoval násilí či pohrůžku násilím, jestliže je v konkrétním případě zvýšené nebezpečí způsobení druhotné újmy zejména s ohledem na její věk, pohlaví, rasu, národnost, sexuální orientaci, náboženské vyznání, zdravotní stav, rozumovou vyspělost, schopnost vyjadřovat se, životní situaci, v níž se nachází, nebo s ohledem na vztah k osobě podezřelé ze spáchání trestného činu nebo závislost na ní (§ 2 odst. 4 zákona o obětech trestných činů, v platném znění).

Kromě fyzických, psychických, ekonomických a sociálních dopadů trestného činu je pravděpodobné, že následující trestní řízení může u oběti trestného činu vyvolat obavy, pochybnosti, ale také úzkost či strach. Následky trestného činu mohou oběť vyloučit z běžného života a způsobit celoživotní trauma. Zároveň se domnívám, že toto lze vyvodit i z neodborně poskytnuté pomoci oběti.

1.2 Typologie obětí

Mezi nejznámější patří typologie obětí podle interakce oběti a pachatele v době kolem spáchání trestného činu. Autorem této teorie je Egyptan E. A. Fattah a rozlišuje pět základních typů obětí.

Zúčastňující se oběť přichází do styku s pachatelem ještě před samotným kriminálním činem, a tím ovlivňuje jeho motivaci. Tento model je potvrzen mnohými statistikami hovořícími o násilných trestných činech s tím, že velmi často k nim dochází právě mezi osobami, které se vzájemně znají (například v případech domácího násilí, ale i vražd). Naopak nezúčastňující se oběť nebyla před spácháním činu vystavena interakci s pachatelem, a tak neměla možnost vnímat ohrožení dříve, než během samotného útoku. Třetím typem je takzvaná provokující oběť, která svým jednáním významným způsobem působí na rozhodnutí pachatele spáchat trestný čin. Je pro ni typické podcenění závažnosti situace a vystavení se viktimogenní situaci. Taková oběť je charakteristická nevyrovnanou psychikou a sníženou schopností sebeovládání. Naopak jindy klidná osoba se může projevat jako provokující. Latentní oběť se může vyznačovat jakýmkoli viktimogenním faktorem, ovšem její existence není veřejnosti známa, obvykle z důvodu charakteru deliktů, které jsou na ní spáchány. Jedná se například o oběti domácího násilí či sexuálního zneužívání, pro něž je obtížné takové jednání ohlásit. Poslední typ představuje nepravá oběť, jež se do této role dostala omylem a vůči níž útok primárně nesměřoval. (Čírtková, 2009)

1.3 Poškozený

V trestním řádu je poškozený vymezen jako ten, komu byla trestným činem způsobena majetková škoda, ten, komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví nebo ten, komu byla způsobena morální nebo jiná škoda. Poškozeným je i taková osoba, které majetková škoda vznikla, ale které pachatel škodu již v plném rozsahu nahradil.

V současné době rozlišuje trestní řád dvě skupiny poškozených, a to skupinu poškozených, kteří mohou žádat náhradu škody a skupinu poškozených, kteří toto oprávnění nemají. (Jelínek, 2009)

Naopak dle § 43 odst. 2 trestního řádu se za poškozeného nepovažuje ten, kdo se sice cítí být trestným činem morálně nebo jinak poškozen, avšak vzniklá újma není způsobena zaviněním pachatele nebo její vznik není v příčinné souvislosti s trestným činem.

První kapitola objasnila základní pojmy závěrečné práce – oběť, oběť trestného činu a poškozený. Následně po objasnění stěžejních pojmů bude pokračováno vědní oblastí o obětech zvanou viktimologie, která zastává úzké pojetí konceptu oběti.

2 Viktimologie

Druhou kapitolu provází poznatky o obětech trestných činů formou nauky o obětech nazvanou viktimologie. Jedná se o část, ve které bude seznámeno s předmětem viktimologie, hlavními pojmy viktimologie a viktimogenními situacemi a faktory.

Poznatky o obětech trestných činů nalezneme pod heslem viktimologie. Viktimologie je nauka o obětech (z latinského *victima* - oběť). Jako vědní oblast vznikla v druhé polovině dvacátého století. První mezinárodní symposium viktimologie zorganizoval Israel Drapkin v roce 1973, protože se domníval, že kriminologové se většinou více věnují pachatelům a zločinu, zatímco oběti trestných činů zůstávají v pozadí. Od té doby se mnohé změnilo. Viktimologickým problémům je na celém světě věnována stále větší pozornost. (Čírtková, 2014)

V užším slova smyslu bývá chápána jako relativně samostatná součást kriminologie, která se zabývá především zkoumáním oběti trestného činu a všech okolností s tím souvisejících. Naproti tomu dnes již méně časté širší pojetí považuje viktimologii za samostatnou vědní disciplínu, která se zabývá všemi oběťmi. Tedy ne jenom trestných činů, ale např. oběťmi válečných hrůz, katastrof, epidemií. (Zoubková a kol., 2013)

Viktimologie se ve svých počátcích příliš nezabývala právy nebo potřebami obětí. Nezajímala se ani o to, jak zmírnit utrpení obětí zločinu. Naopak jí více zajímala role, či podíl oběti na genezi činu. Stephen Schafner, jeden za známých zakladatelů viktimologie přisuzoval alespoň některým obětem vlastnosti, kterými provokují ostatní k útoku na sebe. Jeho pojetí takových riskantních vlastností je z dnešního úhlu více než překvapující. Shafler totiž uváděl J. F. Kennedyho a jeho mocenské ambice. Lačnost po moci podle něj přímo vyzývá k „zaútočení na bojovníka“. Další viktimologové první generace se už drželi při zemi. Odkazovali na riskantní životní styl (prostituce, drogová závislost), který zvyšuje pravděpodobnost stát se obětí. Původní badatelé soudili, že vzor deliktu, koresponduje i s chováním, které ho usnadnilo: krádež s nedostatečně zabezpečenými věcmi, podvody s naivní touhou po majetku, vydírání s nějakým prohřeškem oběti. (Čírtková, 2014)

2.1 Předmět viktimologie

Předmět viktimologie tvoří šest skupin následujících jevů:

- osoba oběti (její biologické, psychické a sociální vlastnosti),
- vztahy mezi obětí a pachatelem,
- proces viktimizace, zejména role oběti v něm,
- role oběti v procesu odhalování, vyšetřování a soudního projednávání věci,
- pomoc oběti, způsoby jejího odškodnění a rehabilitace,
- ochrana občanů před viktimizací.

Viktimologie jako vědní a akademický obor je dnes rozšiřována na stovkách univerzit a výzkumných institutů. Celosvětovou bázi jí poskytuje mezinárodní nevládní organizace Světová viktimologická společnost (The World Society of Victimology) vyvíjející pestrou vědeckou a publikační činnost. (Gřivna a kol., 2014)

2.2 Hlavní pojmy viktimologie

Prvním pojmem je viktimizace, což je proces, ve kterém se člověk stává obětí. Výraz viktimizace označuje proces zraňování a poškozování jedince. U obětí kriminality se jedná o děj, který je složitější, než by se na první pohled mohlo zdát. Viktimizace začíná, ale zpravidla nekončí, vlastním útokem na oběť. Výzkumy i praxe dokládají, že z psychologického hlediska je újma způsobená trestným činem úvodním dějem, na který navazují další zraňující události. Jinak řečeno proces viktimizace má svou dynamiku, která překračuje bezprostřední a přímé důsledky spáchaného trestného činu. (Čírtková, Vitoušová a kol., 2007)

Procesy viktimizace dle Haškovcové (2004):

- primární – zahrnuje přímý akt násilí a důsledek trestného činu způsobený pachatelem,
- sekundární – probíhá při konfrontaci oběti s formálním či neformálním okolím a může se jednat například o účast u soudu, případně konfrontaci s pachatelem. Pro oběť je to náročná a stresující etapa,
- terciální – fáze, kdy je oběť schopna vyrovnat se s násilím, které prožila, nebo mu podlehne a přivlastní si obdobné kriminální chování.

Dalším pojmem je viktimmnost označující „disponovanost“ jedince, případně skupiny osob stát se obětí trestného činu. Jinak řečeno viktimmnost určuje stupeň pravděpodobného rizika, že se jednatel nebo určitá sociální skupina stane obětí trestného činu. Počet sociálních skupin, jejichž příslušníci se častěji než ostatní občané stávají obětmi kriminálního jednání v konkrétním období, obsahují též policejní statistiky, které sledují takzvané objekty zájmu pachatele. Jedná se o skupiny osob „disponovaných“ svým povoláním, majetkovými poměry, věkem, psychickými vlastnostmi či sociálními charakteristikami stát se atraktivními pro pachatele majetkové, násilné, mravnostní či jiné kriminality. (Zoubková a kol., 2013)

Kriminalistická viktimmologie je relativně novou a samostatnou vědní disciplínou. Označuje spojení kriminologie a viktimmologie, jako vědní obor je přínosná pro potřebu policejních a vyšetřovacích orgánů v aplikační praxi. Stejně, jako klasická viktimmologie se zabývá osobou oběti, ale zaměřuje se na ní jako na zdroj informací, které jsou nutné pro spáchaný trestný čin a jsou i nástrojem k potrestání pachatele. Kriminalistická viktimmologie zkoumá oběť jako nositele a původce stop, vyšetřuje vztahy mezi obětí a pachatelem, pomáhá určit a vytyčit vyšetřovací verze a metody pro usvědčení pachatele. Zároveň pamatuje i na ostatní důležité ukazatele, jako jsou role oběti při oznamování trestného činu nebo spolupráce s obětí při rekognici, rekonstrukci nebo při vyšetřovacím experimentu. (Zoubková a kol., 2013)

2.3 Viktimogenní situace a faktory

Mezi stěžejní poznatky z oblasti viktimmologie patří výzkum viktimmogenních situací a faktorů. Viktimogenní situace a faktory spolu souvisí. Jedinec může výrazně ovlivnit spíše viktimmogenní situace, pokud se rizikovým místům bude co nejvíce vyhýbat. Viktimogenní situace označují časové úseky nebo místa, která jsou charakteristická zvýšeným rizikem ohrožení. Vyhýbáním se těmito situacím jedinec snižuje riziko možnosti stát se obětí trestného činu. Na základě těchto poznatků se předpokládá, že všechna velká města jsou strukturována do specifických viktimmogenních zón, například pro znásilnění, drogovou kriminalitu, loupeže a podobně. Viktimogenní situace souvisí s viktimmogenními faktory. Viktimogenní faktory upozorňují na rizika, která jsou spojena s individuálními specifickými jedince a dělí se do tří skupin. Jsou to faktory sociální, které zahrnují sociální vrstvu, styl rodinné výchovy, sociální patologie v rodině a

podobně, osobnostní faktory označují takové osobnostní vlastnosti, které dělají jedince náchylnějšího k roli oběti pro konkrétní typ deliktů – například důvěřivost, a behaviorální faktory, mezi které patří rizikové chování - například provokující chování nebo vyhledávání nebezpečných lokalit. (Čírtková, 2009)

Vliv na otázku, zda je pravděpodobné stát se obětí má i sociální prostředí, kde se osoby zdržují a pohybují. Výzkumy ukazují, že příslušnost k určitým sociálním skupinám, obvykle minoritním a majoritním společnostem vyloučenými, vede také ke zvýšení míry viktimitnosti.

V druhé kapitole byla zčásti přiblížena nauka o obětech zvaná viktimologie. Byly specifikovány hlavní pojmy viktimologie jako je viktimitnost, viktimizace a kriminalistická viktimologie. Rovněž jsou zde objasněny viktimogenní situace a faktory. Tyto pojmy jsou v souladu se zaměřením předkládané práce. Následně může být přistoupeno ke třetí kapitole teoretické části, která seznamuje s pomocí a poradenstvím obětem trestných činů.

3 Možnosti pomoci a poradenství obětem trestných činů

Třetí kapitola teoretické části bude věnována druhům pomoci obětem trestných činů a seznámí s některými vybranými typy pomoci a poradenství obětem trestných činů. Jedná se o všeobecně známé druhy poradenství a pomoci, které jsou při práci s oběťmi využívány a které mají svá pravidla. Je to nejenom laická pomoc, ale i pomoc profesionální a odborná.

3.1 Poradenství

Poradci poskytující poradenství obětem trestných činů se řídí hodnotami demokracie a lidských práv vyjádřených v Listině základních práv a svobod, zákony České republiky a rovněž etickými zásadami svých organizací.

Poradci respektují práva svých klientů v průběhu celého poradenského procesu, ctí zásadu nezpochybnitelnosti lidské důstojnosti. Práce s oběťmi trestných činů je pro poradce duševně velice náročná. Aby poradce mohl poskytovat služby obětem kvalitně, je nezbytné, aby se účastnil pravidelných supervizí, dbal na duševní hygienu a dál se vzdělával. Cílem poradců je primárně zjistit jaký dopad mělo spáchání trestného činu na oběť. Zde je většinou zcela irelevantní právní klasifikace trestného činu. Trestní sazba u násilných trestných činů není ukazatelem či dokonce měřítkem skutečného utrpení oběti. Trestné činy, na které zákon pamatuje nižšími trestními sazbami, mohou znamenat pro oběť velké utrpení a závažné následky pro její život. Zákon o obětech trestných činů nově upravuje například to, jak se mají orgány činné v trestním řízení (a nejen ony) k oběti chovat, jaké informace by oběti měly být poskytovány a jaké podmínky vytvořit pro to, aby se oběť vypořádala s újmou, kterou jí trestný čin způsobil. A to nejen s újmou materiální, ale i psychickou, která může mít na oběť a její okolí daleko větší dopad. Další újma může oběti vzniknout nevhodným způsobem, kterým se k ní chovají orgány veřejné moci a instituce, přicházející s ní do styku v průběhu řešení vzniklé situace (Metodická příručka – Sborník projektu „Proč zrovna já?“).

Podle zákona o sociálních službách č. 108/2006 Sb., je vymezeno základní a odborné poradenství. Sociální poradenství, v režimu tohoto zákona, poskytuje osobám v

nepříznivé situaci potřebné informace přispívající k řešení jejich situace. Základní sociální poradenství je součástí všech druhů sociálních služeb. Odborné sociální poradenství zahrnuje občanské poradny, manželské a rodinné poradny, sociální práci s osobami společensky nepřizpůsobenými, poradny pro oběti trestných činů a domácího násilí, sociálně právní poradenství pro osoby se zdravotním postižením a seniory. Služba obsahuje poradenství, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, terapeutické činnosti a pomoc při prosazování práv a zájmů. (Květenská, 2015)

3.2 Sociální pomoc

Oběti trestných činů mohou čerpat pomoc a podporu také ze zdrojů registrovaných sociálních služeb. Při splnění podmínek nároku, mohou oběti trestného činu požádat na nejbližší pobočce úřadu práce o dávky hmotné nouze, upravené zákonem č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů a dále pak dle zákona č. 110/2006 Sb., o životním a existenčním minimu. Dávkami, které řeší pomoc v hmotné nouzi, jsou příspěvek na živobytí, doplatek na bydlení a mimořádná okamžitá pomoc. (Květenská, 2015)

Sociální službou je činnost, kterou zabezpečují poskytovatelé sociálních služeb na základě oprávnění dle zákona č.108/2006 Sb., o sociálních službách, s účinností od 1. 1. 2007. Sociální služby jsou poskytovány jak jednotlivcům, tak rodinám i skupinám obyvatel. Orientují se na zachování co nejvyšší kvality a důstojnosti života lidí. Nejpočetnějšími skupinami příjemců sociálních služeb jsou například senioři, lidé se zdravotním postižením, rodiny s dětmi, ale i lidé, kteří z různých důvodů žijí "na okraji" společnosti. Prostřednictvím sociálních služeb je obstarávána pomoc při péči o vlastní osobu, zajištění stravování, ubytování, pomoc při zabezpečení chodu domácnosti, ošetřování, pomoc s výchovou, poskytnutí informace, zprostředkování kontaktu se společenským prostředím, psychoterapie a socioterapie, pomoc při prosazování práv a zájmů. Poskytovatelem sociální služby je právnická nebo fyzická osoba, která má k této činnosti oprávnění dle zákona o sociálních službách. Poskytovatelem sociální služby nejsou rodinní příslušníci či asistenti sociální péče, kteří pečují o své blízké či jiné osoby v domácím prostředí. Stejně tak není poskytovatelem sociální služby subjekt, který není registrován jako poskytovatel sociálních služeb

ve smyslu tohoto zákona, např. soukromá úklidová firma, nebo ubytovna. (Květenská, 2015)

3.3 Peněžité pomoc

Z důvodu komplexnosti zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, v platném znění, se přebírá dosavadní úprava peněžité pomoci obětem trestné činnosti obsažená v zákoně č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti a o změně některých zákonů, v platném znění. Některým obětem přiznává nárok požádat si o peněžitou pomoc státu. Pomoc spočívá v jednorázovém poskytnutí peněžité částky k překlenutí zhoršené sociální situace způsobené obětí trestným činem. Oběti trestné činnosti se mnohdy pro následky trestného činu ocitnou v tíživé finanční situaci, kterou může způsobit například ztráta zaměstnání v důsledku poškozeného zdraví, nákladné výdaje na léčení, ale i třeba ztráta živitele rodiny. Základní zásadou pro odškodňování oběti trestné činnosti je ta, že škodu nahrazuje pachatel. Pachatelé však často bývají zcela nemajetní a oběti trestných činů se tak náhrady škody nikdy nedočkají.

Právo žádat peněžitou pomoc na základě zákona o obětech trestných činů, mají čtyři skupiny obětí:

- oběť, které bylo v důsledku trestného činu ublíženo na zdraví (zdravotní stav oběti, který jí znesnadňuje nejméně po dobu tří týdnů obvyklý způsob života a který vyžaduje lékařské ošetření),
- oběť, které byla v důsledku trestného činu způsobena těžká újma na zdraví (porucha zdraví nebo jiné vážné onemocnění: zmrzačení, ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti, ochromení údu, ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí, poškození důležitého orgánu, zohyzdění, vyvolání potratu neb usmrcení plodu, mučivé útrapy, nebo porucha zdraví trvající nejméně po dobu šesti týdnů),
- osoba pozůstalá po oběti, která v důsledku trestného činu zemřela, byla-li rodičem, manželem, registrovaným partnerem, dítětem nebo sourozencem zemřelého a současně v době jeho smrti s ním žila v domácnosti, nebo osoba, které zemřelý poskytoval nebo byl povinen poskytnout výživu,

- oběť trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti a dítě, které je obětí trestného činu týrání svěřené osoby.

Peněžité pomoc spočívá v jednorázovém poskytnutí peněžité částky k překlenutí zhoršené sociální situace způsobené obětí trestným činem. Peněžité pomoc u oběti trestného činu proti lidské důstojnosti v sexuální oblasti a u dítěte, které je obětí trestného činu týrání svěřené osoby spočívá v úhradě nákladů spojených s poskytnutím odborné psychoterapie a fyzioterapie či jiné odborné služby zaměřené na nápravu vzniklé nemajetkové újmy. Peněžité pomoc se poskytne, pokud nemajetková újma, škoda na zdraví nebo škoda vzniklá v důsledku smrti způsobené trestným činem nebyla plně nahrazena. (zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, § 25)

3.4 Laická pomoc

Přestože je viktimizace statisticky vzato celkem běžnou událostí, je překvapující, jak často je nejbližší okolí bezradné v kontaktu s obětí trestného činu. Nejčastěji se vyskytujícím problematickým chováním okolí je strategie ignorování faktu trestného činu. Okolí komunikuje s obětí, jako by se nic nestalo, vyhýbá se hovoru o bolavých místech nebo ji vybízí k tomu, aby na kritický okamžik konečně zapomněla. Tyto strategie blokují přirozené mechanismy vyrovnávání se s traumatem. Nevhodné reakce okolí na primární viktimizaci posilují negativní dopad trestného činu na oběť.

Kazuistika

„Studentka vysoké školy se vracela na víkend domů. Z vlaku přesešla na autobus, ale ten jí ujel. Rozhodla, že zbývajících sedm kilometrů zvládne stopem. Zastavil jí muž ve středních letech, o kterém věděla jen to, že je z vedlejší vesnice. Cestou jí brutálně znásilnil. Když se svěřila doma, řekli jí, ať na to zapomene. O události mlčela tři roky, mezitím se jí rozpadl vztah s tehdejšími přítelem. Pokusy o navázání nové známosti ztroskotaly v okamžiku, kdy partner projevil zájem o sex. Po třech letech vyhledala poradnu. Právě poznala nového přítele, ke kterému cítila důvěru a nechtěla již, aby nový vztah skončil jako ty předcházející.“ (Čírtková, Vitoušová a kol., 2007, s. 126)

Pro kontraproduktivní strategie zacházení s obětí trestného činu jsou typické dva mylné mýty: Oběť musí co nejdříve zapomenout, proto je třeba se k ní chovat, jako by se nic nestalo. Oběť je „nemocný“ člověk, vyléčí jí odpočinek, klid (nečinnost) a farmatika. Opak je pravdou. Oběť nikdy zcela nezapomene na trestný čin a na návrat do všedního života nemůže pasivně čekat. Do zhojení utržených ran musí investovat svou vlastní mentální energii. Rodina by měla být místem emociální podpory oběti trestného činu. Postačí zdánlivě málo – vhodně komunikovat s obětí a podporovat ji při zdravých způsobech vyrovnání se s traumatickým zážitkem. Pozitivní roli mohou blízké osoby a přátelé sehrát tím, že podporují oběť při řešení těch problémů, které momentálně vnímá jako nejdůležitější. Může se jednat o různé formy asistence. Konkrétním příkladem je doprovod oběti, která jde na policii podat trestní oznámení. Dále při různých vyšetřovacích úkonech, od výsledku počínaje a rekognicí konče, se oběť nachází v novém, cizím prostředí. Je pro ni vždy posilující, jestliže ji doprovází někdo, v koho má důvěru a může se na něj spolehnout. Vedle asistence může okolí oběti výrazně pomoci při vyhledávání potřebných informací. Informace k právním otázkám, ale i informace o sociálních službách či psychologické intervenci snáze zajistí osoby, které nejsou přímo zasaženi trestným činem, ale mají motivaci oběti pomoci. (Čírtková, Vitoušová a kol., 2007)

3.5 Právní pomoc

V demokratickém právním státě by měl mít každý přístup k právní pomoci poskytované kvalifikovaným právníkem. Systém bezplatné právní pomoci by měl zajistit dostupnost právní pomoci i pro lidi, kteří si placené právní služby nemohou dovolit. Za fungování toho systému je v první řadě odpovědný stát.

Poskytovatel pomoci obětem trestných činů informuje o službách, které obětem poskytuje, a o jejich rozsahu, včetně informace, zda je služba poskytována bezplatně a pokud požadovaný druh služby neposkytuje, odkáže oběť na jiný subjekt zapsaný v registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů. Poskytovatel dále informuje o právech oběti trestných činů a o právech oběti jako poškozeného podle trestního řádu. Dále pak poskytne informaci o průběhu trestního řízení a o postavení oběti jako poškozeného a svědka v něm. [Bílý kruh bezpečí, on line cit. 12. 11. 2016, dostupné z <http://www.bkb.cz>]

Základním obsahem právní pomoci je nabídnutí možnosti dalších kroků, včetně seznámení s obsahem, dopadem a souvislostmi. Obsahem právní pomoci by nemělo být přesvědčování o nutnosti postupovat předestřeným způsobem a učinění nabídnutých kroků, přestože z pohledu samotného poradce jde o zcela zásadní kroky. Je nutné vždy respektovat právo klientovi volby a rozhodování. Právní pomoc musí pokaždé, a to bez výjimky, vycházet z práce s verzí, která je poradci předestřena v rámci poradny obětí trestného činu. Tato zásada je jednou ze základních pro další postup, rozsah i obsah poskytované pomoci. Poradce musí při úvaze o vhodné a efektivní pomoci vycházet vždycky pouze z údajů, které obdržel na místě a v daném omezeném časovém úseku. Rozsah a důležitost závisí vždy na osobě, která tyto informace sděluje a podle této prioritace je nutné postupovat při poskytování právní pomoci. Jediné informace, které jsou „objektivní“, jsou informace uvedené v rozhodnutích, která jsou při poradě předložena za předpokladu, že je má člověk hledající právní pomoc s sebou a tyto je ochoten předložit. Jedním ze základních pravidel je i pravidlo o poskytnutí odborné rady s ohledem na prostředí poradny, avšak poradce by se současně měl vyvarovat situace, kdy se aktivně podílí svým profesním zaměřením mimo rámec své pracovní činnosti. Nemělo by docházet k převzetí klienta, kterému byla poskytnuta právní pomoc v rámci poradny, za svého klienta, toto by mohlo mít za následek rozpor s profesní etikou poradce. (Čírtková, Vitoušová a kol., 2007)

3.6 Psychologická a psychoterapeutická podpora

Hranice mezi poradenstvím a psychoterapií vytyčit nelze. V poradenství i v psychoterapii se může někdy stát, že pomáhající pracovník tuto hranici překročí. Psychologické poradenství je poskytováno jako pomoc, kdy se klient na základě nabídky, rad, návodů, nápadů a námětů aktivně rozhoduje, jak využít a rozvinout vlastní možnosti při řešení situace. Poradce pomáhá klientovi nacházet nejpříjemnější způsoby zvládnání situace. Poradenství je zaměřeno více expertně, kdy poradce je odborníkem v dané problematice například poradenství v oblasti dluhů, práva, výživy a podobně. V návaznosti na téma bakalářské práce se jedná o poradce, který je zaměřen na problematiku obětí trestných činů. Psychoterapie je léčba psychosomatickými prostředky, které má v rukou kvalifikovaný psychoterapeut, zodpovědný za formování

terapeutického vztahu s klientem. Hlavním nástrojem psychoterapie je rozhovor, a tím, co léčí, je již zmíněný a nepostradatelný vztah mezi klientem a psychoterapeutem.

Příklad:

Oběť trestného činu sděluje poradci/psychoterapeutovi následující: „Mám strach z toho, co mě čeká u soudu. Bojím se, že výslech s pachatelem za zády neustojím“.
Odpověď poradce: „Pojďme se tedy podívat na možnosti, jak Váš strach zmírnit. Mluvili jsme o tom, že je možné požádat soud, abyste mohl/a vypovídat bez přítomnosti pachatele.“

Odpověď psychoterapeuta: „Co se děje s Vaším tělem, když mluvíte o svém strachu?“
(Metodická příručka – Sborník projektu „Proč zrovna já?“)

V této kapitole byly objasněny určité typy pomoci a poradenství obětem trestných činů – poradenství, sociální pomoc, peněžitá pomoc, laická pomoc, zároveň i odborná pomoc prostřednictvím psychologie a psychoterapie. Následně bude poukázáno na státní a nestátní organizace, které pomáhají obětem trestných činů.

4 Instituce pomáhající obětem trestných činů

Závěrečná kapitola teoretické části bude věnována organizacím, které pomáhají obětem trestných činů. Z hlediska znalosti místních poměrů v lokalitě Kutná Hora budou představeny i organizace z dané oblasti. Dle zákona o obětech trestných činů se jedná o povinnost subjektů zapsaných v registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů poskytnout oběti na základě žádosti i odbornou pomoc bezplatně a bez zbytečného odkladu (§ 5 odst. 1).

Jako první bude představen registr poskytovatelů pomoci obětem trestných činů, který je přístupný na internetovém portálu www.justice.cz. V návaznosti na daný registr se práce zaměří na rozdělení do dvou skupin, a to na státní a nestátní pomáhající organizace, s konkrétním uvedením vybraných institucí a organizací. Ze státních organizací bude zmíněna Policie České republiky, orgán sociálně právní ochrany dětí a Probační a mediační služba České republiky. Jako nestátní organizace budou vybrány instituce Bílý kruh bezpečí, ROSA – centrum pro ženy, z.s., následně pak i organizace, kde zároveň probíhal výzkum z lokality Kutná Hora a těmi jsou Oblastní charita Kutná Hora a Centrum krizové intervence Kutná Hora – Povídej, z.s.

4.1 Registr poskytovatelů pomoci obětem trestných činů

Ministerstvo spravedlnosti České republiky vede v souvislosti se subjekty, které chtějí pomáhat obětem trestných činů, v elektronické podobě podle § 48 odst. 1 zákona o obětech trestných činů, veřejný registr poskytovatelů pomoci obětem trestných činů. Ministerstvo spravedlnosti České republiky zapisuje do registru na základě vlastní žádosti advokáty a subjekty poskytující obětem služby psychologického a sociálního poradenství, které získaly oprávnění pro poskytování sociálního poradenství a služeb sociální prevence na základě registrace podle zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. Subjekty akreditované u Ministerstva spravedlnosti České republiky pro poskytování právních informací nebo restorativních programů jsou do registru zapsány na základě akreditace. Registr představuje aktuální seznam poskytovatelů pomoci obětem trestných činů, druhů jimi poskytovaných služeb a jejich územního rozsahu. Registr slouží jako informační zdroj o dostupných službách pro oběti a všechny subjekty, které mají povinnost oběti o subjektech pomoci informovat (například

policie). Registr je podle obsahu složen z několika samostatných částí a zahrnuje dle zákona o obětech trestných činů:

- subjekty podle § 39 odst. 2 na základě jejich žádosti,
- akreditované subjekty podle § 39 odst. 1,
- advokáty na základě žádosti podle § 47,
- střediska Probační a mediační služby. [Justice.cz, online cit. 13. 1. 2017, dostupné z <http://www.portal.justice.cz>]

Subjekty zapsané v registru poskytovatelů pomoci obětem trestných činů poskytují obětem bezplatně odbornou pomoc. Ve většině případů dle mého názoru poskytovatele pomoci oběť sama nevyhledá, nýbrž je na konkrétní instituci odkázána nejčastěji orgány policie.

4.2 Státní organizace

Státní, veřejné neziskové organizace, zabezpečují převážně realizaci výkonu veřejné správy. Jejich zřizovatelem je veřejný sektor (stát a instituce státem řízené).

4.2.1 Policie České republiky

Obětem trestných činů pomáhá policie v rámci systému pomoci obětem již od roku 2010. Službu zajišťují policejní psychologové a speciálně vyškolení krizoví interventi. Systém vznikl za účelem zlepšení přístupu policie k obětem se zaměřením zejména na snížení rizika sekundární viktimizace a prevenci rozvinutí posttraumatických symptomů, pomoc při zvládnutí zátěže spojené s trestním řízením a zprostředkování následné odborné pomoci poskytované obětem externími organizacemi. Pomoc spočívá především v poskytování krizové intervence obětem trestných činů a osobám zasaženým mimořádnými událostmi. Rovněž i v poskytnutí informací o možnostech následné psychologické, psychosociální či sociálně právní pomoci poskytované obětem externími organizacemi, případně zprostředkování této pomoci. Pomoc je poskytována především obětem násilných a mravnostních trestných činů, případně osobám pozůstalým po obětech násilných trestných činů s následkem úmrtí, a dále obětem

zvláště zranitelným. [Policie České republiky, online cit. 16. 11. 2016, dostupné z <http://www.policie.cz>]

4.2.2 Sociálně právní ochrana dětí

Pro děti zajišťují sociálně právní ochranu specializované orgány, a ty určuje zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí v § 4 odst. 1 a současně vymezuje i jejich působnost. Pracovník oddělení sociálně právní ochrany dětí (dále jen OSPOD), musí v případech dětských obětí trestných činů (například sexuální zneužívání, týrání) v první řadě zajistit dítěti bezpečí. Nejde-li zajistit dítěti ochranu v rodině, musí být umístěno do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc a to co nejbližší rodičům. V nejzávažnějších případech, a to, když byl na dítěti rodičem spáchán trestný čin, může podat OSPOD návrh soudu na omezení nebo zbavení rodičovské odpovědnosti. Podle povahy případu vstoupí v jednání s dalšími institucemi (policie, soudy a jiné), mohou obětem poskytnout doprovod k jednání. Pomoc je v jistém smyslu především organizovaná spolupráce s dotčenými institucemi. (ústně Haškovcová, 2017)

4.2.3 Probační a mediační služba České republiky

Probační a mediační služba působí ve všech soudních okresech České republiky a oběti trestných činů se mohou kterýkoliv pracovní den obracet na příslušná střediska. Celkem se jedná o 74 středisek a 4 pobočky. V příloze číslo 2 předkládané závěrečné práce je informační leták (poskytovaný Probační a mediační službou), který vybranou formou uvádí základní a velmi podstatné informace pro oběti trestných činů. Dalším dostupným materiálem na středisku Probační a mediační služby je příloha číslo 3 představující obětem osu trestního řízení.

V současné době v oblasti pomoci obětem trestných činů funguje projekt „Proč zrovna já?“ II. Předmětem projektu je podpora a pomoc obětem trestných činů s cílem zabránit u obětí vzniku sociálního vyloučení, případně snížit jeho rizika. Kromě vlastní pomoci a podpory obětem trestné činnosti bude během tohoto projektu zvýšena systémová úroveň odborné pomoci. V rámci stávajících i nových lokalit bude realizován a odzkoušen nový komplexní program podpory pro zvláště zranitelné oběti, který se svou skladbou přizpůsobí potřebám jednotlivých skupin obětí. Tento program vychází ze zahraničních zkušeností a je zaměřen na osoby, které mají díky povaze

trestného činu, nebo svého znevýhodnění ztížené možnosti vyrovnání se s událostí trestného činu. Nedílnou součástí souhrnné podpory obětí bude také rozšiřování povědomí o právech obětí v jednotlivých lokalitách, formou cílené osvěty cílových skupin. [Probační a mediační služba, online cit. 14. 11. 2016, dostupné z <http://www.pmscr.cz>]

Projekt se zaměří také na zvýšení mezioborové spolupráce, a to díky setkávání multidisciplinárních týmů pro oběti, jak ve stávajících, tak i v nových lokalitách. Novým prvkem bude realizace mezioborové spolupráce na krajské úrovni, kde budou vytvořeny obdobné multidisciplinární týmy pro oběti rovněž se snahou o konkrétní výstupy, například implementace pomoci obětem do krajských strategických dokumentů a koncepcí zabývajících se prevencí kriminality. [Probační a mediační služba, online cit. 14. 11. 2016, dostupné z <http://www.pmscr.cz>]

4.3 Nestátní organizace

V České republice existují desítky charitativních či humanitárních organizací a nadací, které poskytují pomoc. Nestátní organizace zabývající se poskytováním pomoci obětem trestných činů se mohou lišit svým zaměřením. Existují organizace specializující se na dětské oběti, oběti násilných trestných činů, ale také organizace všeobecného zaměření. Uvedené organizace se také mohou lišit systémem svého fungování.

Neziskové organizace vyplňují mezeru v nabídce služeb, které poskytuje stát. Služby nabízené neziskovým sektorem bývají efektivní, protože nemusí dosahovat zisku. Poskytovatel se podle zákona č. 108/2006 Sb. o sociálních službách musí podrobit registraci u krajských úřadů, bez které nemůže sociální službu poskytovat. S tím souvisí i povinnost poskytovatele zachovávat kvalitu sociálních služeb a pravomoc registrujícího orgánu provádět inspekci. Podle zdroje financování se služby dělí na poskytované za úplaty a zdarma. (Matoušek a kol., 2001)

4.3.1 Bílý kruh bezpečí

Jako první nestátní organizace bude představen Bílý kruh bezpečí, který je organizací, jenž poskytuje odbornou, bezplatnou a diskrétní pomoc obětem a svědkům trestných činů.

Bílý kruh bezpečí (dále jen BKB) – je nestátní nezisková organizace, která vznikla v roce 1991 a poskytuje přímou pomoc obětem, svědkům i pozůstalým po obětech kriminality. Tuto pomoc zabezpečuje prostřednictvím svých 12 pracovišť v 9 krajích České republiky. Jedná se o komplexní viktimologickou intervenci obětem a svědkům trestných činů. Služba je odborná, bezplatná a diskrétní. Osobní kontakt zajišťuje vždy dvojice poradců, právník a psycholog. Pro BKB pracuje 322 právníků a psychologů na bázi dobrovolnické práce. [Bílý kruh bezpečí, online cit. 14. 11. 2016, dostupné z <http://www.bkb.cz>]

4.3.2 ROSA – centrum pro ženy, z.s.

ROSA pomáhá ženám již od roku 1993 – nejprve jako nadace, od roku 1998 jako občanské sdružení, od 1. 1. 2014 jako spolek. Od 1. 1. 2016 došlo k registraci pod následujícím názvem ROSA – centrum pro ženy, z.s.

Spolek se specializuje na pomoc ženám - obětem domácího násilí a jejich dětem a na prevenci násilí. ROSA usiluje o zlepšení systému pomoci těmto ženám. Jeho součástí je odborné poradenství a komplexní pomoc ženám - obětem domácího násilí, mezi níž patří krizová intervence, sociálně-terapeutické poradenství, vytvoření bezpečnostního plánu, poskytování utajeného azylového bydlení a telefonická krizová pomoc pro všechny oběti domácího násilí. Hlavním cílem organizace je pomoc prostřednictvím registrovaných sociálních služeb. Smyslem je poskytnutí bezpečí, jistoty, posilování klientek, aby našly sílu a pomalu vlastními silami dokázaly situaci změnit. Pracovnice v organizaci se řídí etickým kodexem, který je založen na ochraně práv klientek, úctě, mlčenlivosti, stranicím přístupu a bezplatném psychosociálním a právním poradenstvím. Vedle přímé pomoci se zaměřuje i na prevenci domácího násilí. Organizuje přednášky, semináře, či konference k domácímu násilí pro odbornou i širší veřejnost. Nedílnou součástí aktivit sdružení je vydávání informačních letáků, brožur a publikací informačního zpravodaje. ROSA provozuje i preventivně zaměřené stránky www.stopnasili.cz, kde jsou informace pro ženy – oběti domácího násilí, děti jako svědky domácího násilí v rodině, mladé lidi, které může ohrožovat násilí ve vztahu i odbornou a širokou veřejnost jako jsou učitelé, zdravotníci a pomáhající profese. [ROSA – centrum pro ženy, on line cit. 14. 11. 2016, dostupné z <http://www.rosa-os.cz>]

4.3.3 Oblastní charita Kutná Hora

Vzhledem k tomu, že výzkum byl uskutečněn v lokalitě Kutná Hora, tak zde může být představena i organizace, kterou je Oblastní charita Kutná Hora. Počátky vzniku Oblastní charity v Kutné Hoře se váží k datu 1. květen 1994.

V roce 1996 došlo ke sloučení s Farní charitou Čáslav a poté byla organizace dne 30. 10. 1996 zapsána v rejstříku Ministerstva kultury. Je složkou Diecézní katolické charity Hradec Králové, která poskytuje metodické vedení a poradenský servis v její činnosti. Oblastní charita Kutná Hora je humanitární zařízení římskokatolické církve založené za účelem poskytování pomoci člověku, který není schopen v daných podmínkách uspokojit své potřeby tělesné, psychické, sociální a duchovní tak, aby byla zachována jeho důstojnost. Pomáhá lidem, kteří jsou v nouzi, vyloučení a nepřijímání společností. Těmto stavům se také snaží předcházet. [Oblastní charita KUTNÁ HORA, online cit. 15. 11. 2016, dostupné z <http://www.kh.charita.cz>].

Cílem činnosti charitativních pracovníků je, aby každý člověk mohl s potřebnou pomocí dosáhnout svého osobního maxima a prožít život v sepětí s rodinou, přáteli a známými tam, kde se cítí doma. Charita poskytuje nejen hmotnou pomoc, ale napomáhá i péči o duši. Dává lidem k dispozici prostor, čas a podporu svých středisek, kde jsou poskytovány služby sociálního poradenství, sociální péče, sociální prevence a dobrovolnictví.

4.3.4 Centrum krizové intervence Kutná Hora – Povídej, z.s.

Jedná se o samosprávnou neziskovou organizaci založenou za účelem poskytovat odbornou psychosociální pomoc a podporu lidem nacházejícím se v tíživé životní situaci. Je zde pomáháno dětem, mládeži, dospělým a všem těm, kteří se dostali do akutní nouze, jsou na životní křižovatce, mají problém sami se sebou, s rodiči, či v rodině, se smyslem života, se svou odlišností, s nemocí, s přepracovaností a všem, kteří momentálně neumějí nebo nemohou řešit svůj problém sami.

V rámci služby krizové pomoci je zajištěna první psychologická pomoc, krizová intervence, emergentní psychoterapie a preventivní péče v oblasti mezilidských vztahů. V rámci spolupráce se sociálně-právní ochranou dětí při Městském úřadu v Kutné Hoře

je zajišťována první psychologická pomoc, poradenství a psychoterapie pro ohrožené rodiny. V rámci odborné působnosti je nabízeno a organizováno další vzdělávání odborné i laické veřejnosti. Povídej, z.s. spolupracuje na rozvoji sociálních služeb v rámci komunitních plánů měst a kraje. [Centrum krizové intervence Kutná Hora, online cit. 13. 1. 2017, dostupné z <http://www.linkaduvery.kh.cz/>]

Čtvrtá část závěrečné práce byla věnována vybraným poskytovatelům pomoci a poradenství obětem trestných činů a vzhledem k cíli práce byly uvedeny instituce, ve kterých bude probíhat výzkum. Jedná se zejména o Oblastní charitu Kutná Hora, Centrum krizové intervence Kutná Hora a Probační a mediační službu České republiky s pobočkou v Kutné Hoře.

5 Cíl výzkumného šetření, formulace dílčích cílů a výzkumných otázek

Teoretická část byla věnována pojmům, které se vztahují k tématu pomoci a poradenství obětem trestných činů. V teoretické části byl zároveň naplněn obsah tématu. Následující metodická část vychází z předchozí teoretické části a popisuje, jakým způsobem budou hledány odpovědi na hlavní výzkumnou otázku. Budou vymezeny dílčí cíle a výzkumné otázky, dále budou interpretovány odpovědi respondentů v souvislosti s odpověďmi na jednotlivé dílčí cíle – možnosti, rizika a hodnocení výsledků mezioborové spolupráce sítě podpory obětem trestné činnosti v regionu Kutná Hora. Prostřednictvím rozhovoru je možné získat požadovanou informaci v bezprostředním kontaktu s respondentem.

U kvalitativních rozhovorů jsou typy dat přepis z těchto rozhovorů, fotografie, audio a videozáznamy a osobní komentáře. Sběr dat tvoří naslouchání vyprávění, kladení otázek a získávání odpovědí. V této práci se jedná o dotazování formou polostrukturovaných rozhovorů. Metody kvalitativního výzkumu se mohou různě doplňovat nebo používat v kombinaci s jinými. Důležité je získání pravdivé odpovědi od respondenta. Rozhovor provádí pouze jedna jediná osoba, je důležité, aby se jednalo o odborníka, a aby na začátku rozhovoru padly psychické bariéry. Důležitý je i způsob kladení otázek. Otázky by měly být jasné, citlivé, neutrální a otevřené. Správná otázka dává dotazovanému možnost použít vlastní slova, bez toho aby mu byla vnucována nějaká odpověď. Dotazovaný musí vyjádřit svůj vlastní názor a pocit. Zároveň může samostatně navrhnout vztahy a souvislosti. Nikdy nepředkládáme (na rozdíl od strukturovaného rozhovoru) předem určené formulace odpovědí. (Hendl, 2005)

5.1 Metoda výzkumu

Jako metoda výzkumu je zvolen kvalitativní přístup. Dle metodologa Creswella zní definice výzkumu takto: „*Kvalitativní výzkum je proces hledání sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a porovnání zkoumání v přirozených podmínkách*“. (Hendl, 2005, s. 50)

Výzkumnou metodou je kvalitativní metoda výzkumu založená na polostrukturovaných rozhovorech. Při výběru respondentů bude postupováno s ohledem na hlavní cíl práce a jde o záměrný výběr respondentů (organizace, které se podílejí na mezioborové spolupráci pomoci obětem trestných činů v regionu Kutná Hora).

Rozhovor, který byl ke sběru dat připraven, je nejčastěji užívaná metoda v kvalitativním výzkumu. Polostrukturovaný rozhovor vychází z předem připraveného seznamu otázek a témat. Otázky budou otevřené a jejich pořadí nebude předem stanoveno.

Analýza bude vycházet ze získaných rozhovorů. Nahrávky rozhovorů budou prezentovány v písemné formě (přepis). Odpovědi budou okruhově odpovídat dílčím cílům práce.

5.2 Kvalitativní výzkum

Kvalitativní metoda umožňuje rychlý vhled do zkoumané problematiky a pomáhá autenticky odhalit názory a potřeby lidí. Výzkum nabízí rychlý i čistý sběr informací, je pružným typem výzkumu v přirozeném prostředí. Výzkumník v něm pracuje s událostmi, sledovanými jedinci a fenomény, a to mu umožňuje na vzniklé situace okamžitě reagovat. Při vlastní analýze dat je důležitý popis prostředí, v němž probíhal výzkum i citace rozhovorů a poznámek, které vznikly při práci v terénu. V závěrečné fázi dochází k indukční analýze dat a jejich interpretaci. Při indukční analýze dat není cílem ze získaných dat složit celkový obraz jevu, ale konstrukci obrazu, který získává obrys v průběhu sběru dat. Výzkumník se snaží o vytvoření podrobného popisu toho, co pozoroval a zaznamenal. Nevýhoda kvalitativního výzkumu spočívá v nemožnosti zobecnit výsledky pro celou populaci a do jiného prostředí, jelikož pracuje jen s malým množstvím respondentů. Nesnadně se testují i hypotézy a teorie, časově náročný je sběr dat i jejich následná analýza. Výsledky mohou lehce ovlivnit osobu výzkumníka a jeho subjektivní postoj. (Hendl, 2008)

5.3 Cíl výzkumného šetření

Hlavním cílem je zjistit, jak funguje mezioborová spolupráce sítě podpory obětem trestných činů v lokalitě Kutná Hora. Pomocí dílčích cílů budou zjišťovány odpovědi na danou problematiku.

- Dílčí cíl 1 - Jaké existují možnosti mezioborové spolupráce v Kutné Hoře?
Na základě kvalitativních rozhovorů bude zjišťováno, jaké jsou možnosti mezioborové spolupráce v lokalitě Kutná Hora. Možnosti objasní prvopočátek pomoci obětem a následně i smysl mezioborové spolupráce.
- Dílčí cíl 2 - Vyhodnocení rizik mezioborové spolupráce.
Pomocí kvalitativního rozhovoru bude zjišťováno, jaká existují rizika mezioborové spolupráce při pomoci obětem trestných činů. Rizika budou odhalovat smysl, výzvy i úskalí mezioborové spolupráce.
- Dílčí cíl 3 - Jaké je hodnocení výsledků mezioborové spolupráce?
Formou kvalitativního rozhovoru bude zjišťováno, jaké je hodnocení výsledků mezioborové spolupráce, a zda jsou naplněna očekávání pomáhajících organizací.

Tabulka 1- Tabulka transformačních kroků

Hlavní cíl	Dílčí cíle	Otázky
Jak funguje mezioborová spolupráce sítě podpory obětem trestných činů v lokalitě Kutná Hora	Jaké existují možnosti mezioborové spolupráce v Kutné Hoře	Jak Vaše organizace pomáhá obětem trestných činů?
		Účastní se Vaše organizace mezioborové spolupráce?
		Pokud ano, jak často?
		Myslíte si, že mají mezioborová setkání smysl?
		V čem mohou mezioborová setkání pomoci obětem trestných činů?
	Vyhodnocení rizik mezioborové spolupráce	Myslíte, že má mezioborová spolupráce smysl?
		Jaké jsou největší výzvy mezioborové spolupráce?
		Jaká jsou úskalí mezioborové spolupráce?
	Jaké je hodnocení výsledků mezioborové spolupráce	Domníváte se, že je pomoc obětem trestných činů dobře nastavena?
		Navrhli byste zefektivnění mezioborové spolupráce?
		Pokud ano, jaké?
		Odpovídají výsledky Vaším očekáváním?

Pramen: vlastní tvorba

6 Organizace a průběh výzkumu

Závěrečná kapitola bude věnována interpretaci a analýze informací získaných výzkumem, které budou použity k zodpovězení dílčích výzkumných otázek.

Polostrukturovaný rozhovor, který byl použit ve výzkumu ke sběru dat, je nejčastěji používaná metoda kvalitativního výzkumu. Bývá označován jako hloubkový rozhovor a ten lze definovat jako nestandardizované dotazování jednoho účastníka výzkumu jedním badatelem pomocí otevřených otázek. (Švaříček, Šed'ová, 2007)

Metoda kvalitativního výzkumu předpokládá hledání určitých podobností mezi jednáním a chováním jednotlivých zkoumaných jedinců za použití kvalitativních výzkumných postupů a následného sumarizování těchto poznatků do nových hypotéz nebo teorií. (Disman, 2000)

6.1 Metoda sběru dat

Jako metodu sběru dat pro tuto práci je zvolen polostrukturovaný rozhovor. Dotazování je tvořeno souborem základních otázek, který bude dle potřeb rozšířen o doplňující otázky. Nespornou výhodou tohoto přístupu je, že si tazatel může ověřit, zda respondent rozumí otázce a naopak i respondent si může lépe utřídit své odpovědi, názory a vztahy mezi nimi. Nevýhodou je nicméně riziko odklonu od původní kostry otázek, což může způsobit irelevantnost získaných informací (Miovský, 2006).

Jako výhoda výzkumu je spatřeno zkoumání problému do hloubky a vnímání zvláštností jednotlivých účastníků výzkumu. Naopak dalším rizikem a nevýhodou je malé množství jednotek i možnost zkreslení údajů na postu výzkumníka.

Pro zjednodušení práce bylo použito nahrávací zařízení (diktafon) a všichni respondenti byly s pořízením zvukového záznamu seznámeni a všichni dotazovaní s nahráváním souhlasili. Rozhovory byly uskutečňovány v prostředí respondentů po předchozí domluvě a po poskytnutí stručných informací o obsahu rozhovoru. Pořízené rozhovory byly následně přepisovány do počítače z důvodu jejich analýzy. Všichni respondenti z pomáhajících organizací byli velmi vstřícní a ohodnotí.

6.2 Výzkumný vzorek

Při výběru respondentů bylo postupováno s ohledem na hlavní cíl práce a jde o záměrný výběr respondentů (organizace, které se podílejí na mezioborové spolupráci pomoci obětem trestných činů v regionu Kutná Hora). Sběr dat probíhal v období leden až únor 2017. Vlastnímu sběru dat předcházela dlouhodobější komunikace s krajskou vedoucí Probační a mediační služby České republiky v Kutné Hoře. Tato komunikace stanovila výzkumný vzorek sestávající se z organizací v lokalitě Kutná Hora, které se podílejí na mezioborové spolupráci v rámci pomoci a poradenství obětem trestných činů.

Při volbě respondentů se jednalo o záměrný výběr, jehož kritériem byla pomoc obětem trestných činů a podílení se na mezioborové spolupráci. Ze sedmi oslovených organizací pouze jedna odmítla a zdůvodnila své vyjádření tím, že se jí daná problematika netýká. Tři respondenti z důvodu jejich vytížení, přestože s účastí na výzkumu souhlasili, požadovali odpovědět na otázky písemnou formou. Zbývající respondenti pomáhajících institucí souhlasili s uskutečněním nahrávaného rozhovoru na jejich pracovištích.

6.3 Způsob analýzy dat – otevřené kódování

Dle Švaříčka a Šedřové (2007, s. 211) „*při otevřeném kódování je text jako sekvence rozbit na jednotky, těmto jednotkám jsou přidělena jména a s takto nově pojmenovanými (označenými) fragmenty textu potom výzkumník dále pracuje.*“

Technika otevřeného kódování sloužila pro analýzu údajů získaných z rozhovorů i z písemného dotazování. Při analýze bylo použito kódování, kdy získané informace byly přidělen určité kódy. Posloupnosti otázek odpovídají jednotlivé kódy. Nahrávky pořizovaných rozhovorů byly přepsány do počítače a následně byla provedena analýza. Odpovědi byly rozděleny na jednotky a ke každé jednotce byl přidělen kód. Posléze byly v odpovědích hledány společné nebo odlišné body. Shodně bylo postupováno i při analýze písemných odpovědí.

První organizací je Policie České republiky, služba kriminální policie a vyšetřování. Informant 1 – II: 43 let, u policie pracuje 20 let a v současné době je vyšetřovatelem dopravních nehod.

Druhou organizací je Probační a mediační služba České republiky, pobočka Kutná Hora. Informant 2 – I2: 52 let, na středisku pracuje více jak 7 let, a v současné době jako krajský vedoucí.

Informant 3 – I3: 35 let, působí u Probační a mediační služby České republiky jako odborný regionální konzultant projektu „Proč zrovna já? II.“. Na této pozici je od vzniku daného projektu. Tento informant odpověděl na otázky písemně, prostřednictvím emailové komunikace a tudíž zde nebyla možnost se doptávat a vstupovat do rozhovoru.

Třetí pomáhající organizace je Oddělení sociálně právní ochrany dětí při Městském úřadu v Kutné Hoře. Informant 4 – I4: 33 let a pracuje jako vedoucí odboru sociálních věcí a zdravotnictví necelý rok.

Poslední dvě organizace odpovídaly prostřednictvím emailu z důvodu pracovního vytížení. Jedná se o Oblastní charitu Kutná Hora, konkrétně Centrum Maják. Informant 5 – I5: neuvedl svůj věk ani pozici, na které v charitě pracuje. Shodně bez uvedení věku a pozice v organizaci zprostředkovaně odpovídal poslední informant 6 – I6, který pracuje v Centru krizové intervence v Kutné Hoře – Povídej, z.s.

Tabulka 2 - Tabulka respondentů

Respondent	Organizace	Pracovní pozice	Věk
Informant 1	Policie České republiky, Kutná Hora	Vyšetřovatel dopravních nehod	43
Informant 2	Probační a mediační služba České republiky, pobočka Kutná Hora	Krajský vedoucí	52
Informant 3	Probační a mediační služba České republiky	Odborný regionální konzultant projektu „Proč zrovna já? II.“	35
Informant 4	Oddělení sociálně právní ochrany dětí při Městském úřadu v Kutné Hoře	Vedoucí odboru sociálních věcí a zdravotnictví	33
Informant 5	Oblastní charita Kutná Hora	Neuvedeno	Neuvedeno
Informant 6	Centrum krizové intervence Kutná Hora - Povídej, z.s.	Neuvedeno	Neuvedeno

Pramen: vlastní tvorba

6.3.1 Interpretace dosažených výsledů – dílčí cíl 1:

Jaké existují možnosti mezioborové spolupráce v Kutné Hoře.

Otázky pokrývající cíl 1

- Jak Vaše organizace pomáhá obětem trestných činů?
- Účastní se Vaše organizace mezioborové spolupráce?
- Pokud ano, jak často?
- Myslíte, že mají mezioborová setkání smysl?
- V čem mohou mezioborová setkání pomoci obětem trestných činů?

Z odpovědí respondentů na otázku týkající se prvotní pomoci obětem trestných činů bylo odpovězeno ve smyslu od poskytnutí základních informací, poučení o právech a psychologické pomoci. Zde je uveden výrok I1: „...*pomáháme tak, že je samozřejmě individuálně každého poučujeme o tom, jaký mají práva a možnosti jako oběti, pokud*

jsou obětmi, říkáme jim, koho můžou kontaktovat nad rámec toho policejního orgánu se můžou obrátit, jaké maj možnosti během toho trestního řízení, jo? Že můžou nahlížet do spisu, že můžou kontaktovat Probační a mediační službu, různý psychology, a další instituce, který můžou člověku pomoc jako oběti, pak záleží individuálně, jaký to oběti jsou.“ V této souvislosti bylo zjištěno, že se jedná o kvalifikované a plnohodnotné služby pro oběti trestných činů, které jsou v souladu se zákonem o obětech trestných činů.

Na otázku zda se dotazované organizace účastní mezioborové spolupráce, byla u všech respondentů jednoznačná odpověď ve všech případech „ano“.

Mezioborové spolupráce se pomáhající organizace účastní individuálně a dle potřeb. Toto nejlépe vystihuje odpověď I6: *„...jsme součástí mezioborového týmu, který se schází cca pět krát v roce“*. Rovněž I3 odpověděl: *„...jsme aktivními účastníky a příležitostnými organizátory.“*

Také z odpovědi na dotaz, zda mají mezioborová setkání smysl, vzešla jednoznačná odpověď, že: „ano“. Pro ilustraci je představena odpověď I4: *„...určitě mají. Minimálně v tom, že se nám podaří nacházet, jakoby rychlejc řešení otázek který vznikaj při řešení nějakých konkrétních případů. Proto maj smysl, mají smysl proto, že ta komunikace je tak obecně rychlejší než když je to na dálku. Nemusíte nikomu psát, nebo zjišťovat ty informace. Nečekáte na odpověď. V tuhle chvíli máte hned na místě ty informace a máte je okamžitě. Lze konfrontovat různý přístupy...“*.

Odpovědi na otázku, v čem respondenti mohou v rámci mezioborových setkání pomoci obětem trestných činů, lze odvodit v první fázi hlavně efektivitu a rychlost, tedy časové hledisko. Následně v druhé fázi je viděna pomoc v propojení různých profesí a rozdílných možností pomoci i poradenství. Zde je ukázka odpovědi I3: *„... poznání vzájemných možností a pravomocí, vytvoření platformy pro vzájemnou spolupráci. Možnost vzdělávání, výměna zkušeností a dobré praxe. Možnost navrhnout systémová opatření“*.

Shrnutí interpretace dílčího cíle 1

Existence možností pomoci a poradenství v lokalitě Kutná Hora je prokázána poskytováním profesionálních přístupů k obětem trestných činů z hlediska pomoci právní, krizové a psychologické. Velký podíl na těchto postupech má mezioborová spolupráce pomáhajících organizací, ze které vyplývá hledisko časové a efektivní pomoci. Jednoznačně bylo zjištěno, že mezioborová spolupráce má v regionu Kutná Hora smysl. Pomoc obětem trestných činů je spatřována v koordinovaných přístupech multidisciplinárních týmů, pozitivní hledisko je nalézáno v myšlence sjednocení postupů pomáhajících institucí.

6.3.2 Interpretace dosažených výsledků – dílčí cíl 2

Vyhodnocení rizik mezioborové spolupráce

Otázky pokrývající cíl 2

- Myslíte, že má mezioborová spolupráce smysl?
- Jaké jsou největší výzvy mezioborové spolupráce?
- Jaká jsou úskalí mezioborové spolupráce?

V tomto dílčím cíli je spatřován smysl mezioborové spolupráce dle vyjádření respondentů kladně a opět potvrzen shodnou odpovědí všech respondentů: „ano“. Zde je interpretována odpověď I2: „...myslím si, že má jednoznačně smysl. Že je to vždycky ke prospěchu té oběti, která se do té situace dostala a v rámci mezioborové spolupráce samozřejmě každé ten odborník z toho svého ranku tam může rychle pomoci. To znamená, že si řekneme: Dneska jsem byla přepadená.... Svolá se za dva dny multitym a ten udělá to, policie udělá to, někdo jiný doprovodí k psychologovi a podobně. Takže je to celkové ošetření oběti. Prostě tam není časová prodleva. Jo?“.

Stanovisko k výzvám mezioborové spolupráce je vyjádřeno dle respondentů rozporupně a je zde spatřována horší komunikace s orgány činnými v trestním řízení. Čtyři z dotazovaných uvádí, že mají negativní zkušenosti se Státním zastupitelstvím a soudy. Takto výzvu mezioborové spolupráce vidí I6: „...hledání porozumění, kde jsou hranice kompetencí a možností jednotlivých zapojených organizací, vzájemné

rozšiřování obzorů – právní aspekt, psychologický aspekt, sociální aspekt, otázka bezpečí, specifika chování oběti.“

Hodnocení úskalí mezioborové spolupráce bylo respondenty vykázáno především jako nedostatek času, nesjednocenost postupů, administrativní zátěž a opět i neochota zapojení se orgánů činných v trestním řízení podílejících se na pomoci obětem trestných činů. Zde je uvedena odpověď I4: „... si myslím, že je to čas, kterýho je opravdu málo. Obecně, když to vezmu z našeho pohledu širšího, je to nejednotnost předpisů, doporučení, každé rezort má trochu jiný doporučení, což pak vytváří nedorozumění. A další úskalí je to se sejit, najít prostor pro kolektivní setkání a tu diskuzi. Jsme zahlceni obrovskou administrativou. My bysme rádi, kdybychom si mohli sednout k tomu jednomu stolu s těma odborníkama, a mohli prodiskutovat“.

Shrnutí interpretace dílčího cíle 2

Hodnocení rizik mezioborové spolupráce se shoduje v kladném i záporném postavení dotazovaných respondentů. Kladný smysl je spatřován v komplexní mezioborové spolupráci a naopak záporný smysl je přestaven v nesjednocení postupů daných organizací včetně neochoty i nezájmu zapojení se dotčených orgánů činných v trestním řízení. Z uvedeného lze taktéž vyvodit, že riziko je spatřováno rovněž v neexistenci jednoho orgánu, který koordinuje mezioborové týmy.

6.3.3 Interpretace dosažených výsledků – dílčí cíl 3

Jaké je hodnocení výsledků mezioborové spolupráce

Otázky pokrývající cíl 3

- Domníváte se, že je pomoc obětem trestných činů dobře nastavená?
- Navrhli byste zefektivnění mezioborové spolupráce?
- Pokud ano, jaké?
- Odpovídají výsledky Vaším očekáváním?

Na otázku zda, je pomoc obětem trestných činů dobře nastavena jeden respondent uvedl, že na rozdíl od minulých let došlo k pokroku. Další respondenti uvádí, že ve vztahu k oběti je tato pomoc dobře nastavená, nikoliv však systémově. Naopak jeden

z dotazovaných, I5 uvedl: „... *myslím, že v nynější době je prioritou potrestat viníka. Řešení problémů oběti trestného činu je tak až v druhém sledu.*“

Na otázku zda by dotazované organizace navrhly zefektivnění mezioborové spolupráce, byla opět u všech respondentů jednoznačná odpověď ve všech případech „ano“.

Respondenti k navržení zefektivnění spolupráce uvedli odlišné vyjádření. I5: „...*Dát přednost oběti před viníkem*“. I4: „...*personální kapacita. Nejsou lidi, který by uměli pracovat dobře s OTČ. Co si budeme říkat s dítětem jako OTČ něco hodně zásadního a myslím si, že pokud nebude na straně policie nebo na straně naší možnosti jako okamžitě sáhnout po nějakým psychologovi, tak díky bohu, že tady mám centrum povídej, že tady máme krizovou pomoc. Na psychologa čekat tejdén, to už je pozdě. V tuhle chvíli to dělaj i s nějakým vědomím a svědomím lidi od policie i od nás.*“

Odpovědi na poslední otázku třetího dílčího cíle se téměř shodují ve smyslu, že výsledky mezioborové spolupráce odpovídají očekáváním pomáhajících organizací. Doplněním ke kladné odpovědi byly dovětky, jako je to u I2: „... *výsledky mohli být i o něčem jiném.*“ Jeden z respondentů nedokázal na danou otázku odpovědět ve smyslu, že danou záležitost nedokáže posoudit. Taktéž I6 uvedl: „...*jsem ráda, že je jasně etablovaná ochrana oběti, i když to není dokonalé.*“ Pouze jeden z dotazovaných respondentů odpověděl, že výsledky ne zcela odpovídají jeho očekáváním.

Shrnutí interpretace dílčího cíle 3

Většina respondentů hodnotila výsledky mezioborové spolupráce kladně s ohledem na postavení oběti s podporou zákonných ustanovení. Byla kladně ohodnocena snaha spolupracujících organizací z neziskového sektoru, bohužel bylo poukazováno na nedostatky v systémové spolupráci. Představy v oblasti navrhovaného zefektivnění spolupráce se u respondentů liší, a věří ve zlepšení.

6.4 Souhrnné vyhodnocení výzkumné části

Cílem výzkumné části závěrečné práce bylo najít odpověď na to, jak funguje mezioborová spolupráce sítě podpory obětem trestných činů v lokalitě Kutná Hora a to pomocí výzkumných otázek. Výsledky jednotlivých dílčích cílů jsou uvedeny v interpretacích jednotlivých částí výzkumu. Výzkum byl zaměřen na pohled a názory

osob ze státních i nestátních pomáhajících organizací. Při analýze rozhovorů bylo zjištěno, že v lokalitě Kutná Hora jsou organizace pomáhající obětem trestných činů, které poskytují profesionální pomoc a podílí se na mezioborové spolupráci, která je efektivní především z hlediska časového. Mezioborová spolupráce je vnímána smysluplně, přestože má rizika v podobě nesjednocených postupů a v neexistenci vedoucího orgánu, který by působil jako koordinátor pomoci a poradenství obětem trestných činů. Výzkumné šetření odhalilo, že dosažené výsledky fungující spolupráce jsou vnímány mezi organizacemi pozitivně, i když bylo poukazováno na systémové nedostatky a možnosti zefektivnění stávající spolupráce.

Závěr

Cílem předkládané práce bylo zjistit, jak funguje mezioborová spolupráce sítě podpory obětem trestných činů v lokalitě Kutná Hora. Téma práce Pomoc a poradenství obětem trestných činů bylo zvoleno po absolvování exkurze na pobočce Probační a mediační služby České republiky Kutná Hora v rámci studia na Univerzitě Hradec Králové. Obětí trestného činu se může stát kdokoliv z nás, a přesto si tuto možnost nepřipouštíme. Rovněž se kdokoliv z nás může s obětí trestného činu setkat nejenom jako sociální pracovník, ale i jako rodinný příslušník, nebo nestranný účastník. První pomoc osobě, která se stala obětí trestného činu, by měla vycházet z domácího prostředí, ale bohužel tyto formy pomoci jsou laické a oběti spíše ublíží, než aby jí od traumatu z trestného činu pomohli.

V České republice byl přijat zákon č. 45/2013 Sb. o obětech trestných činů, v platném znění, jehož úkolem je zlepšení postavení oběti tím, že oběti bude poskytnuta pomoc a výrazně se zvýší její informovanost v průběhu trestního řízení. Poskytovatelé pomoci obětem trestných činů jsou vedeny ve veřejném registru, který spravuje Ministerstvo spravedlnosti České republiky. Velmi důležitý je i fakt, že převážná část úkonů a forem pomoci pro oběti je bezplatná.

Účelem práce bylo zhodnocení, zda je pomoc obětem trestných činů dobře nastavena, a jak probíhá spolupráce pomáhajících organizací v oblasti Kutná Hora. Pro výzkum byla stanovena kvalitativní metoda výzkumu formou polostrukturovaných rozhovorů a písemného dotazování se pracovníků státních a nestátních organizací pomáhajících obětem trestných činů v lokalitě Kutná Hora. Odpověď na hlavní cíl práce: Jak funguje mezioborová spolupráce sítě podpory obětem trestných činů v lokalitě Kutná Hora, byla zjišťována pomocí tří dílčích cílů. Prvním dílčím cílem bylo zjistit, jaké jsou možnosti mezioborové spolupráce, druhým dílčím cílem bylo zjistit, jaká jsou rizika mezioborové spolupráce, a třetím dílčím cílem bylo zjistit, jaké je hodnocení výsledků mezioborové spolupráce.

Z výzkumného šetření vyplynulo, že mezioborová spolupráce v lokalitě Kutná Hora funguje v rámci propojení státních a nestátních pomáhajících organizací. Pracovníci začlenění v mezioborové spolupráci se scházejí v různých časových intervalech a

koordinují svou činnost ve prospěch oběti trestného činu. Všem profesím se zejména jedná o včasnou pomoc oběti. Ve spolupráci spatřují smysl a kladně hodnotí dosažené výsledky. Více se do pomoci a poradenství zapojují organizace z neziskového sektoru a naopak nespolupráce je spatřována v pasivitě orgánů činných v trestním řízení (mimo policii). Práce odhalila nedostatky v systému pomoci obětem trestných činů v režimu mezioborové spolupráce s tím, že není jednoznačně sjednocen postup organizací podílejících se na mezioborové spolupráci. Zároveň neexistuje jeden řídicí orgán pro koordinaci pomáhajících organizací. Komunikace mezi organizacemi je v současné době dobře nastavena a ve smyslu zkvalitnění pomoci pro potřebné je nutno konstatovat, že lze navrhnout jistá zlepšení, která by byla přínosem pro práci pomáhajících organizací.

Seznam tabulek

Tabulka 1 - Tabulka transformačních kroků	37
Tabulka 2 - Tabulka respondentů	41

Seznam příloh

- Příloha 1 Ukázka rozhovoru – transkripce
- Příloha 2 Informační leták obětem
- Příloha 3 Časová osa trestního řízení

Seznam použité literatury

BÍLÝ KRUH bezpečí, [online]. Bílý kruh bezpečí, © 2016 [14. 11. 2016]. Dostupné z <http://www.bkb.cz/o-nas/projektova-cinnost.cz>

BÍLÝ KRUH bezpečí, [online]. Bílý kruh bezpečí, © 2016 [12. 11. 2016]. Dostupné z <https://www.bkb.cz/pomoc-obetem/>

CENTRUM KRIZOVÉ intervence Kutná Hora, [online]. Centrum krizové intervence Kutná Hora, © 2017 [13. 1. 2017]. Dostupné z <http://www.linkaduvery.kh.cz/oxidHlwem9iPTImej0xJmw9ajEmZT0maWRwYXJlbnQ9MSZpZHBvbG96PTM->

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Forenzní psychologie*. 2., upr. vyd. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. ISBN 978-80-7380-213-4.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila. *Viktimologie pro forenzní praxi*. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0582-1.

ČÍRTKOVÁ, Ludmila, VITOUŠOVÁ, Petra. *Pomoc obětem (a svědkům) trestných činů: příručka pro pomáhající profese*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-2014-2.

DISMAN, Miroslav. *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. 3. vyd. Praha: Karolinum, 2000. ISBN 80-246-0139-7.

GŘIVNA, Tomáš, SCHEINOST, Miroslav, ZOUBKOVÁ, Ivana. *Kriminologie*. 4., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2014. ISBN 978-80-7478-614-3.

HAŠKOVCOVÁ, Helena. *Manuálek o násilí*. V Brně: Národní centrum ošetřovatelství a nelékařských zdravotnických oborů, 2004. ISBN 80-7013-397-X.

HAŠKOVCOVÁ, Martina, referent Odboru sociálních věcí a zdravotnictví, oddělení sociálně-právní ochrany dětí, Městský úřad Kutná Hora. Rozhovor o pomoci obětem. Kutná Hora 4. 1. 2017.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní metody a aplikace*. Praha: Portál, 2005. ISBN 80-7367-040-2.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.

HOLCR, Květoň. *Kriminologie*. Praha: Leges, 2009. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-27-1.

JELÍNEK, Jiří. *Trestní zákoník a trestní řád: s poznámkami a judikaturou*. Praha: Leges, 2009. Glosátor. ISBN 978-80-8721-222-6.

JUSTICE.CZ, [online]. Justice.cz, © 2017 [13. 1. 2017]. Dostupné z <http://portal.justice.cz/Justice2/MS/ms.aspx?o=23&j=33&k=6115&d=330753>

KVĚTENSKÁ, Daniela. *Možnosti podpory obětí násilných trestných činů v průběhu trestního řízení*. In TAUCHE, Jaromír, SCHELLE, Karel et al. *Trestné činy proti životu a zdraví včera a dnes*. Ostrava: KEY Publishing, s. r. o, 2015. ISBN 978-80-7418-248-8.

MATOUŠEK, Oldřich. *Základy sociální práce*. Praha: Portál, 2001. ISBN 80-7178-473-7.

METODICKÁ PŘÍRUČKA. *Sborník projektu Proč zrovna já?*. Interní materiál získaný od pracovnice Probační a mediační služby ČR, pobočka Kutná Hora. 10. 9. 2016.

MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.

OBLASTNÍ CHARITA Kutná Hora [online]. Oblastní charita Kutná Hora, © 2016 [15. 11. 2016]. Dostupné z <http://www.kh.charita.cz/zakladni-informace/historie/o-historii-kutnohorske-charity/>

POLICIE ČESKÉ republiky [online]. Policie České republiky, © 2016 [16. 11. 2016]. Dostupné z <http://www.policie.cz/clanek/informace-pro-obeti-trestnych-cinu.aspx>

PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ služba České republiky, [online]. © 2016 [14. 11. 2016]. <https://www.pmscr.cz/proc-zrovna-ja-ii/>

ROSA CENTRUM pro ženy, [online]. ROSA centrum pro ženy, © 2016 [12. 11. 2016]. Dostupné z <http://rosa-os.cz/nase-sluzby/odborne-poradenstvi/>

ŠVARŤÍČEK, Roman, ŠEĐOVÁ, Klára. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-313-0.

Zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, v platném znění, dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz>

Zákon č. 257/2000 Sb., o Probační a mediační službě, v platném znění, dostupné z:
<http://www.zakonyprolidi.cz>

Zákon č. 209/1997 Sb., o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti a o změně některých zákonů, v platném znění, dostupné z: <http://www.zakonyprolidi.cz>

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, v platném znění, dostupné z:
<http://www.zakonyprolidi.cz>

Zákon č. 108/2006 Sb. o sociálních službách, v platném znění, dostupné z:
<http://www.zakonyprolidi.cz>

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), v platném znění, dostupné z:
<http://www.zakonyprolidi.cz>

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění, dostupné z:
<http://www.zakonyprolidi.cz>

ZOUBKOVÁ, Ivana, FIRSTOVÁ, Jana. *Kriminologie: aktuální problémy*. Praha: Policejní akademie České republiky v Praze, 2013. ISBN 978-80-725-1395-6.

Příloha 1- Ukázka rozhovoru – transkripce

ROZHOVOR

Informant: *„Souhlasím s pořízením záznamu.“*

Tazatel: *„Děkuji.“*

Tazatel: *„Jak Vaše organizace pomáhá obětem trestných činů?“*

Informant: *„Tak je to projekt Proč zrovna já? - II. o kterém Vám říkal kolega, to nebudu rozvádět. Navazuje to na projekt Proč zrovna já? – I. Kromě toho samozřejmě zákon o probační službě a obětech ukládá pomoc a poradenství, takže pokud přijde nějaká oběť sem na středisko, tak se jí dostane základní informace o poradenství. Co se týká obětí trestných činů, to znamená nasměrování na spolupracující organizace jako je psycholog, psychiatr, pokud je v nedobřím psychickém stavu, pokud potřebuje poradenství, co se týká práva, tak to základní dostane, a je odkázána na advokáta apodobně. Takže, to je jedna část a ta druhá část je sepsat takový dokument, který třeba říká soudu, při tom hlavním líčení, jak se ta oběť cítila, nebo jaké trauma dodnes má. Takže to a samozřejmě kolegyně z poradny může třeba doprovázet oběť na jednání v rámci řízení“*

Tazatel: *„Takže chodí s ní. A všechny úkony jsou bezplatné?“*

Informant: *„Ano, ano.“*

Tazatel: *„Účastní se Vaše organizace mezioborové spolupráce?“*

Informant: *„Ano.“*

Tazatel: *„Jak často?“*

Informant: *„My tu mezioborovou spolupráci máme v současné době nastavenou s Kolínem dohromady a to Vám asi kolega říkal, a ty setkání jsou jednou za čtvrt - za půl roku.“*

Tazatel: *„Mají mezioborová setkání smysl?“*

Informant: *„Samozřejmě mezioborová setkání mají smysl. Problém je v tom, že de facto v těch mezioborových setkáních, kde měli řešit nějaký věci týkající se obětí a vzájemný*

pomoci, spíš navštěvují probační službu a neziskovky. Menší zájem je se strany státních zástupců a soudu, alespoň mluvím za Kutnou Horu. Tam ta spolupráce prostě, nechci říct, že ji odmítají, ale neberou jí tak nějak vážně. Oni o to ani moc nemají zájem.“

Tazatel: „Docela škoda.“

Tazatel: „Čemu můžou mezioborové spolupráce pomoci?“

Informant: „Tak obětem trestných činů, tak pomoci může v tom, že je to efektivní, když se všichni sejdou a řeší jednu věc a rychlejší, to znamená: efektivita a čas, já bych řekla. Jo, a možná..., a kvalita asi né. Tyhle věci v tom hrajou velkou roli.“

Tazatel: „Má mezioborová spolupráce smysl?“

Informant: „Myslím si, že má jednoznačně smysl. Že je to vždycky ke prospěchu té oběti, která se do té situace dostala a v rámci mezioborové spolupráce samozřejmě každé ten odborník z toho svého ranku tam může rychle pomoci. To znamená, že si řekneme: dneska jsem byla přepadená. Svola se za dva dny multitym a ten udělá to, policie udělá to, někdo jiný doprovodí k psychologovi a podobně. Takže je to celkové ošetření oběti. Prostě tam není časová prodleva. Jo?“

Tazatel: „To je super.“

Informant: „Čím dýl se to táhne, tak u oběti jsou problémy posttraumatický - úzkosti a podobně, všechno na to navazuje. Kdežto ta oběť, když se jí to stane, tak potřebuje být ošetřena hned, v úvozovkách.“

Tazatel: „Tak jo, jde o to, aby se zkrátila ta stresová situace?“

Informant: „Přesně tak.“

Tazatel: „Jaké jsou největší výzvy mezioborové spolupráce?“

Informant: „Tak to já nevím, jak bych tohle řekla. Největší výzva? V tom furt vidím tu efektivní pomoc.“

Tazatel: „Jaké jsou úskalí?“

Informant: „Nezapojení všech těch, kteří by mohli pomoci? Ta efektivní pomoc do mezioborové spolupráce patří.“

Tazatel: „Je pomoc obětem trestných činů dobře nastavena?“

Informant: „Domnívám, že pomoc je zákonně dobře nastavená, ale jak říkám, tak museli by spolupracovat všechny subjekty, které, které by měli na to participovat.“

„Největší problém v současné době vidím ve státním zastupitelství a v soudech, který prostě do toho nejdou nebo nechtějí se až tak moc zapojit. Protože si jedou po své linii a de facto to táhnou neziskovky s policií. Jo? Takže pro ty soudce to je takový, že se s tím moc nezabývají.“

Tazatel: „Takže..., tady v regionu Kutná Hora, který, jsou to neziskovky?“

Informant: „Hodně spolupracujeme s poradnami, který ten projekt „Proč zrovna já?“ vždycky vytváří. Pak spolupracujeme s „Povídej“, spolupracujeme s charitou, spolupracujeme s kolínským „Prostorem“ a spolupracujeme s občanskými poradnami.“

Tazatel: „Jaké zefektivnění mezioborové spolupráce byste navrhli?“

Informant: „Já si myslím, že ta spolupráce je dobře nastavena. Takže, de facto probační a mediační služba byla iniciátorem mnoha mezioborových setkání a nejenom na oběti, ale dělali jsme týmy na mládež, kam třeba ještě chodil OSPOD, Městská policie a podobně. Ale já tam vidím hlavně ty dva články který se toho moc nezúčastňují. Takřka vůbec.“

Tazatel: „To je škoda.“

Informant: „Víte co, to není jako problém jenom v Kutné Hoře.“

Tazatel: „Takže je to celorepublikový?“

Informant: „Někde to má nastavený tak, že ty státní zástupci a ty soudy to berou, protože si myslí, že těm obětem, oběti bude tím pomoheno, když tam chodíš na ty týmy. Řeknou si to, de facto ty jejich případy, příběhy kazuistiky co se stalo. Proč, se to stalo? To, jak se na to dívá ten, jak se na to dívá onen, co prožívá ta oběť... A někdo to bere

z těch zástupců nebo soudců jako zásah do svrchovanosti soudu a prostě tvrdí proč by tam on chodil, protože on si to rozhodne podle svého.“

Tazatel: *„To mi přijde jako zaujatý pohled, že oni jedou v týsvý lince, a proto pro mě ta probační a mediační služba je něco úžasnýho, a je krásný do toho proniknout... Už jsem několikrát říkala, že před Váma jako respekt - velkej.“*

Tazatel: *„Odpovídají výsledky Vaším očekáváním?“*

Informant: *„Ha, když budu mluvit za sebe, tak ne. To znamená.... Mluvíme o mezioborové spolupráci?“*

Tazatel: *„Ano.“*

Informant: *„Nehovoříme o zákoně, nehovoříme o tom, jak je zákon nastaven?“*

Tazatel: *„Ne.“*

Informant: *„Mezioborová spolupráce..., si myslím, že ty výsledky by mohli bejt o něčem jiném.“*

Tazatel: *„Děkuju mockrát.“*

Informant: *„Není zač.“*

Příloha 2 – Informační leták obětem

Náhradu škody uplatněte co nejdříve, nejspoději však při hlavním líčení soudu a nezapomeňte ji dostatečně doložit potřebnými dokumenty.

Nabízíme Vám pomoc i v těchto situacích:

- Stala se Vám dopravní nehoda a nevíte, jak postupovat. Nebojte se nás zeptat.
- Stali jste se obětí trestného činu a chtěli byste informace o svých právech.
- Poskytneme Vám všechny potřebné informace.
- Stali jste se obětí trestného činu, pachatel Vám neuhradil způsobenou škodu a není ochoten ji uhradit ani ve splátkách. Nebojte se žádat jeho exekuci. Poradíme Vám jak.
- Stali jste se obětí trestného činu a pachatel ještě nebylo 18 let. I mládež nese odpovědnost za své protiprávní činy. Řekneme Vám jak.
- Stali jste se obětí trestného činu a potřebujete zvláštní péči. Obratě se na nás.
- Stali jste se obětí trestného činu a chtěli byste učinit Prohlášení oběti o dopadech trestného činu na Váš život. Pomůžeme Vám s jeho formulací.
- Stali jste se obětí trestného činu a chtěli byste vědět, jak probíhá trestní řízení. Nebojte se nás zeptat.

Máme pro Vás pár důležitých rad:

- Mluvte se svými blízkými o Vašich potřebách a pocitech.
- Nebojte se nás požádat o radu.
- Nebojte se nám svěřit. Důvěřujte nám.
- Navštivte nás. Vaše situace nás zajímá.
- Nezapomeňte, že psychické rány mohou bolet stejně, jako fyzické.
- Nebojte se vyjádřit své emoce. Vaše pocity jsou důležité.
- Nebojte se mluvit o tom, co Vám trestný čin způsobil a jak se nyní cítíte.
- Nezapomeňte při zranění vyhledat lékařskou pomoc. Lékařské zprávy uchovejte pro budoucí použití.
- Požádejte o náhradu škody vzniklé trestným činem.
- Požádejte o peněžitou pomoc. Poradíme Vám, ve kterých případech na ni máte právo.
- Snažte se být aktivní a sledovat průběh trestního řízení.
- Požádejte o sociální dávky, pokud se dostanete do nepříznivé životní situace.
- Nestyďte se v případě psychologických obtíží obrátit o pomoc u psychologa nebo psychoterapeuta.

Kontakt:

Všechny informace o naší činnosti najdete na www.pmscr.cz.

Stali jste se obětí trestného činu? Nebojte se za námi přijít. Jsme tu, abychom Vám pomohli.

Obratě se na nás, poradíme Vám!

Probační a mediální služba Vám bezplatně nabízí:

Právní informace

Poradíme Vám, na co máte právo a o co můžete žádat.

Psychosociální podporu

Pomůžeme Vám zvládnout těžkou situaci.

Restorativní programy

Zprostředkujeme Vám například mediaci, neboli mimosoudní řešení sporu mezi obětí a pachatelem, které pomáhá dojít především k oboustranně uspokojivému řešení, např. uspořádání náhrady škody.

Nabízíme Vám odpovědi například na tyto otázky:

Jaká jsou Vaše základní práva?

- Máte právo na peněžitou pomoc.
- Máte právo žádat náhradu škody.
- Máte právo na poskytnutí odborné pomoci.
- Máte právo na informace a na aktivní účast v řízení.
- Máte právo na ochranu před hrozcím nebezpečím.
- Máte právo na ochranu soukromí.
- Máte právo na ochranu před druhotnou újmu.

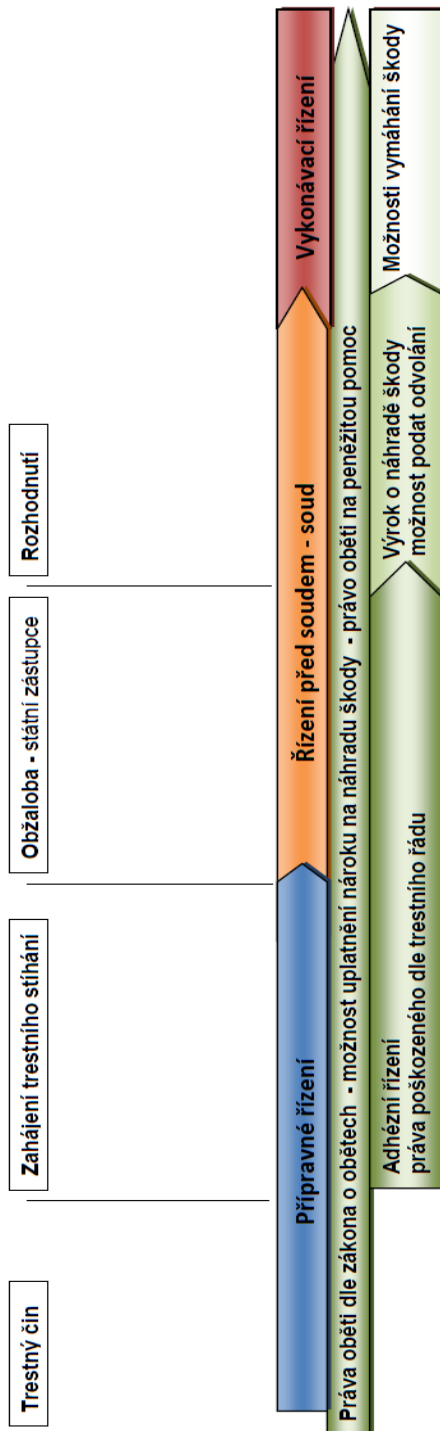
Co všechno můžete žádat?

- Náhradu škody při ublížení zdraví či usmrcení.
- Náhradu nákladů spojených s péčí o zdraví.
- Náhradu odcizených či zničených věcí.
- Náhradu škody na vozidle při dopravní nehodě.
- Náhradu škody při úšlém výdělků.
- Náhradu škody na věci zvláštní obliby (výše náhrady podle osobního významu dané věci, ne ceny).
- Náhradu škody při poranění zvířete.

Příloha 3 – Časová osa trestního řízení

OSA trestního řízení

PROBAČNÍ A MEDIAČNÍ SLUŽBA

Opatření směřující k ochraně oběti

Podmíněné zastavení trestního stíhání § 307

- souhlas obviněného
- obviněný se k činu doznal
- nahradil škodu dohoda o náhradě
- zkušební doba na 6 měsíců až 2 roky
- náhrada škody během zkušební doby

Narovnání § 309

- souhlas obviněného a poškozeného
- zastaveno trestní stíhání
- obviněný prohlásí, že spáchal skutek pro který je stíhán
- uhradí škodu
- obviněný složí na účet SZ peněžní částku k OPÚ

